

KVÁLTO SZÓ

TARTALOM

Régeni István: Így szól a Lélek a gyülekezetnek — Nagy Zoltán: Hogyan kezdjük hozzá? — H. J.: A presbíter munkájának áldásai és jutalma. — Spöri Rudolf: A Reverzálisok elleni védekezésről. — Vita Zsigmond: A magyar iparos szakoktatás kérdése. — **EGYHÁZUNK MUNKÁJA** L. D.: Egyházkerületi közgyűlésünk. Városi gyülekezetek missziói hetei. — **KERESZTYÉN KRITIKA**. Sz. B.: Művészet a templomban. — Dr. Jancsó Elemér: A magyar mult szemlélete. — **KEZ A KEZBEN**. — **HIREINK**.

ERKESZTI: DR. TAVASZYSÁNDOR

1937

Megjelent!

Megjelent!

A Kiáltó Szó könyvsorozatában — Barth Károlytól:

5. **Isten Igéjének szolgálata.**
6. **A reformáció mint döntés.**
7. **Isten akarata és a mi kívánságaink.**
Fordította: Pilder Mária. Darabonként 10 Lei.
8. **A ref. tan, annak lényege és feladata.**
Fordította: M. Nagy Ottó. Ára 18 Lei.

Ravasz László:

Hit és engedelmesség

Prédikációk, beszédek, cikkek, előadások. — Terjedelme 350 oldal.

Előjegyzési ára: 160 Lei.

A zarándok útja

Írta: BUNYAN JÁNOS. Fordította: SZABADI BÉLA.

Olcsó népies kiadás. — Ára 25 Lei.

Mit cselekedjem?

Legújabb „Élőkönyv“. A szolgálati munka vezérfonala.

Írta: László Dezső. — Ára: 16 Lei.

Hazafelé

Imakönyv nők részére. Írta: Ravasz László. Ára 150 Lei.

Itt az Isten köztünk

Bibliaolvasó kalauz az 1937. év minden napjára.

Aranylánc.

Elmélkedések konfirmándusok számára.

Írta: Dr. Imre Lajos. Ára 15 Lei.

Zengjen hálaének

A VII-ik bővített kiadás tartalmazza a régi énekeken kívül a pályadíjat nyert IKE indulót, valamint 25 újabb éneket. Ára 10 L.

Az IKESzO munkája.

Írták: Dr. Tavasz Sándor és László Dezső.

Megrendelhetők az „Ifjú“ kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia.

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR // FŐMUNKATÁRSOK: BIRO SANDOR ÉS LASZLÓ DEZSŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

XI. ÉVFOLYAM

1937. MÁRCIUS.

3. SZÁM

Igy szól a Lélek a gyülekezetnek.

Mert valóban a Lélek szólott azokban az eseményekben és megnyilatkozásokban, amelyek Egyházkerületünk legutóbbi háromnapos közgyűlésén végbementek: püspökünk felszentelésében és programbeszédében, az egyházkerületi főjegyző megválasztásában és 32 ifjú lelkipásztor felszentelésében. Ezek közül kétségenkívül egyetemes jelentőség szempontjából a két első az, amelyik az egész egyházkerületi közgyűlésen nemcsak uralkodott, hanem azt meg is koronázta.

A juniusi püspök-választás tulajdonképpen abban az ősi liturgiában végbement istentiszteleti aktusban fejeződött be, amikor az egyhangú bizalommal elhívott Vásárhelyi János püspökünk az egyházkerület színe előtt, balkezét az öreg biblián, jobbát a szívére nyugtatva letette a püspöki szent esküt. Ezzel kötötte magát életre-haldtra szent hivatásához, magas méltóságához, gyönyörűségei terheire és szolgálataihoz. Ezt az alig 10 éve kiadott ősi liturgiát, most másodízben alkalmazza egyházkerületünk és ez alkalommal megkapó erővel bontakozott ki egész lelkisége és mélysége nemcsak nekünk, reformátusoknak, de más felekezetűek számára is.

Ezt az egyszerűségében is meghatározható és megindító istentiszteleti aktust megelőzte püspök-atyánkfianak az egyházkerület nagy testülete, a közgyűlés előtt elmondott, mesterien felépített, súlyos és meggondolkoztató szempontokat feltáró programbeszéde. Úgy gondoljuk, hogy a kálvinista püspökök programja adva van. Ott van az letéve örök érvényűvel és kötelezettséggel az Ursten akaratát magában foglaló kijelentésben, annak Igéjében. Kálvinista püspökök nem választhatnak más fundamentumot, melyhez szolgálatainknak alapelveit köthetik, csak ezt az egyet. Boldogan hallottuk, hogy Vásárhelyi János aki püspökségében is elsősorban és mindenekfelett lelkipásztornak vallja magát, az Isten könyvével indul, szolgálataiban a reformátori álláspontot képviseli. „Az Isten Igéje mellett állok, attól

se jobbra, se balra el nem hajlok“ . . . mondotta. Isten igéjének érvényét kívánja biztosítani az Anyaszentegyház minden mezején. E cél érdekében különösen nagy gondot ígér fordítani az igehirdetés szolgálatára: a lelkipásztor képzéstől a vasárnapi iskoláig, mert — amint mondotta — minden munkát e legfőbb célnak kell alárendelni. Ezért kell biztosítani az egyház minden munkása számára a tisztességes megélhetést anyagiakban is. Épen azért, mert ez a legnagyobb és legfőbb szempont, melyhez való viszonyban lehet minden egyéb többé, vagy kevésbé fontos, birhat érdemet a felkarolásra; e cél érdekében — ha kell — még a szeretetről is megfélekedezik és ez élővíznek az emberek közé való eljuttatására alkalmatlanná vált, vagy feltartóztató szolgálkat radikálisan félre fogja tenni és alkalmasokkal helyettesíteni.

Mind az, amit munkásságának alapelveiként programbeszédének további részleteiben mondott a püspök, tulajdonképpen e fentemlítt s mindenben uralkodó főelvnek a kibomlása, konzekvenciája és megtestesítése. Az Igének hatását abban kell megmutatnia az egyháznak, hogy a szolgálat cselekedeteiben dicsőíti azt meg. „Krisztust nemcsak nagyszerű szavakkal, de mindenekfelett nagyszerű cselekedetekkel kell szolgálnunk. Az egyház nem feledkezhetik meg arról, hogy élővé és valósággá kell tennie a krisztusi szeretet megtartó hatalmát.“ Ez az egyház szociális hivatása, e cél érdekében kell berendezkednie és megnevesednie. Meglévő intézményei, azok munkásai és tagjai Isten kegyelméből való előfeltételei e hivatás megvalósíthatásának és ezeket megtartani és továbbfejleszteni legfőbb gondunknak és törekvésünknek írja elé.

Isten igéjéből vesszük a parancsot a hazai és külföldi egyházakhoz való viszonyunknak az egymás megismerése, ebből folyó megbecsülése, kapcsolataink kimélyítése által a béke és megértés jegyében leendő megéplítésére, mert ugyanannak a Léleknek vagyunk a gyermekei

és „sokkal több és fontosabb dolog egyesít, mint amennyi elválaszt egymástól.“ Isteni kötelezettség a külmissziói munkába való bekapcsolódása, fenntartása és továbbfejlesztése is.

Fenntebb említettük, hogy a kálvinista püspökök programja adva van. Vásárhelyi János nem akart nekünk új utakat feltárni, nem akarja egyházát forradalmasítani, nyaktörő ugrásra készíteni, egyszerűen tovább akar vezetni azon az úton, amely a keresztyéniséggel indult, a reformációban tisztult ismét meg, amely út a transzilvántai református egyháznak mindig, de Kenessey püspök óta egyre öntudatosabban tapasztott útja lett. Biztos, kipróbált út, mely tovább és felfelé vezet, igazi kálvinista út: az Út.

Közgyűlésünk másik egyetemes jelentőségű eseménye az egyházkerületi főjegyzői tisztség betöltése volt, melyre kétharmad többséggel dr. Tavaszy Sándor theol. professzort, lapunk szerkesztőjét választotta meg. A megválasztottal való személyes viszonyunk és az a hely, ahol irásunk megjelenik, visszatartanak attól — különben nehezen lelküzdhető — indítástól, hogy az új főjegyző mindenki által ismert és becsült személyiségét, képességeit, példás jellemét állítsuk olvasóink elé annak bizonyítására, hogy milyen érdemes embert ért a megtisztelő elhívás. Abból a meleg, percekig tartó óvációból, mely megválasztásának bejelentését követte, azt éreztük ki, hogy a választás eredménye az egyházkerület azon tagjaiban is a teljes megnyugvást keltette, akik szavazatukkal nem mozdították azt elő. És ez a mi megnyugvásunk is. Ezt a megnyugvást még két dolog teszi kétségtelessé. Az első Püspök urunk üdvözlő beszédében tett ama nyilatkozata, hogy a választás szíve szerint történt. Tehát helyetteseként, első munkatársaként az került melléje, akit maga is kívánt: régi barátja. A másik a Főjegyző megnyilatkozásának ez a mondata: „egész szívvel vállalom ugyanazt a programot és boldog vagyok, hogy teljes konszenzusban érezhetem magam azzal.“

Nem akarjuk itt eldönteni, a mi egyházunknak szegénysége-e, vagy magasrendű gazdagsága-e az, hogy mikor valakit megbecsül és megtisztel, azt rendszeren több szolgálatra hívja el és nagyobb felelősség alá helyezi? Ezzel a több szolgálattal és nagyobb felelősséggel érzi magát Tavaszy is megterhelve megválasztásában. Hallani véli az ősi címerből kilépő angyal szavát: *Arte et marte dimicandum!* Tudománnyal és hatalommal küzdj! A tudomány = hatalom. De egyik sem az övé, hanem az Úristené: örök és kimeríthetetlen erőforrás.

Programot — egészen magától értetődően — nem ad, de nehány vezérlő elvéről bizonyosságot teszen. Így: küzdeni fog azért, hogy ne csak a tudomány, de az egyházi gyakorlat is térjen vissza az ősforráshoz, az Igéhez. Mint professzor-lelkész és egyházkormányzó, mun-

kásságának egységét Isten ígéjében látja; a gyakorlati munkát pedig a szeretet gyakorlásában.

A Főjegyző nemcsak a dolog természeténél fogva nem adott programot, de — ime! — ez esetben egészen felesleges lett volna a program adása, hiszen a főjegyző elmondható programját elmondotta a — Püspök. Nincs tehát semmi akadálya a Püspök — és az egész kerület kívánsága teljesülésének, hogy a két vezérlő helyen álló: a Püspök és a Főjegyző a Lélek egységét dokumentálja. És nincs semmi ok az aggodalomra, hogy az együttműködésre ne volna meg az annyira kívánt harmonia.

A két első helyre állított férfi a közös és most már mindnyájunk programjának megvalósítására megfogták egymás kezét. Megnyilatkozásaik kijelentésszerűek voltak. Áldást vetünk benne. Transilvániának egész kálvinista népe sokáig álljon és épüljön e kezek védelme és ez áldás allatt bizalommal, türelemmel és teljes aktivitással!

Igy szól a Lélek a gyülekezetnek!

Régeni István.

A jugoszláviai református országos közgyűlés a vasárnap délelőtti istentisztelet rendjét egységesen állapította meg. E tárgyban a következő határozatot hozta:

„Az országos egyház közgyűlése az általános szabályrendelet 387. § a) pontja szerint hivatva van arra, hogy az evangélikai tan tisztasága felett őrködjék s gondoskodjék arról, hogy az, az egyházközsegekben, az egyházi szószékekben egyháznak hitelvei szerint és szellemében hirdettessék és taníttassék. De másrésztől hivatva van arra is, hogy a világ valamennyi evangélium szerint reformált keresztyén egyházával a lelki közösséget ápolja. Ezért miután meggyőződött arról, hogy a magyarországi országos zsinat 1929 évi 550 számú határozatával elfogadott egységes istentiszteleti rendtartás az eddigi megszokott istentiszteleti rendben semmi ugrásszerű változást nem jelent, hanem a századok folyamán megőrizett hagyományon alapszik s ami újat hoz abba, azt mind a Szentírás és a reformátorok gyakorlata alapján cselekszi, ezért a fentnevezett egységes istentiszteleti rendtartást minden változtatás nélkül elfogadja, 1937 január 1-től fogva a jugoszláv királysági református egyházakban kötelezővé teszi. Egyben hasonló eljárásra úgy a csehszlovákiai, mint a romániai református egyházkerületeket atyafiúi szeretettel felhívja.“

Ezt a határozatot külföldi református testvéreinkkel közölték is és azóta már két egyházkerület csatlakozó válasza érkezett be. Legszébb választ adta azonban az Egyetemes Konvent, mely az „Istentiszteleti rendtartás“-t gyönyörű bőrkötésben valamennyi jugoszláviai református lelképásztornak megküldötte.

Hogyan kezdünk hozzá?

Az utóbbi időben mindinkább kezd előtérbe jutni az a gondolat, hogy életünk és munkánk megújulásához intenzív fegyelmezési folyamat megindítása szükséges. Ennek a szükségnek evidens voltát Isten egyenes parancsa mellett nemcsak a hivatalos egyház fegyelmezési-szabályzatának megalkotása, hanem az a tény is bizonyítja, hogy összefüggések és értekezletek programjain gyakran szerepel a kérdés: Hogyan fogjunk hozzá a fegyelmezés munkájához? Természetesen semmiféle szabályzat sem fog az egyes speciális esetekre használati utasításokat adni. Mindenkinék magának kell megélni adott helyzetben a tennivalókat. Az sem visz valami nagy lépéssel előbbre, ha gyűléseken határozatok hangzanak el az ú. n. nagyobb bűnök elleni küzdelmekre vonatkozóan, mert ez nem orvosolja gyökerében a bajt. A fegyelmezés nem külön munkája az egyháznak, hanem szervesen illeszkedik be az egyház többi munkái közé és a fegyelmezés terén ma fennálló hiányok épen úgy *nem feltűnő* természetű bajok, mint más egyéni és közösségi bűnök.

Belső megújulásra van szükség, belülről kell kiépíteni a fegyelmezett közösségi életet. Amíg ez el nem következik, csak toldozzuk és feldozzuk a külső épületet, ami ma kétségkívül összeomlással fenyeget. Egészen elülről és belülről kell kezdeni mindent. Más kérdés az, hogy a „belső ember“ növekedésének mi lesz az ára a „külső ember“ romlásában. Az, hogy ma az egyház annyira igyekszik intézményesen a fegyelmezésre, épen a belső fegyelmezetlenségre mutat rá. *A belülről szabályozott élet* tipust kell felmutatni és megteremteni, hogy legyen belső tartalom, amire a külső váz felépülhet. Mihelyt ebből a követelményből csak egy szikrányit is engedünk, hiábavalókká válnak a fegyelmezésre irányuló törekvéseink. Az egyház minden munkájának, fegyelmezésének is az a célja, hogy növekedjék a Krisztus által újjáteremtett lelkek táborra, hogy mind többen és többen álljanak Krisztus ítélőszéke elé kegyelemért könyörögve. A bűnösnek belülről kell meghallania az ítélet és a kegyelem kihirdetését, Krisztus elé kell állania. Ez az ítélet a fontos, mert Krisztus ítél a mi ítéletünk nélkül is és a mi feladatunk az, hogy erre az ítéletre készítsük elő a bűnöst. Ennek az előkészítő munkának első lépése a vezetőknek, előljáróknak, bírálóknak önmagukkal való leszámolása. A belülről kiépített fegyelmezett és megújulás *csak a vezetőkön* keresztül jöhet létre.

A Máté evang. 18. fejezetének 15—18. verseiben olvassuk az egyházi fegyelmezésnek Isten kijelentésében adott nyilvánvaló dokumentumát. Ebben határozott megbízatás van. Ebben a megbízatásban Jézus kifejezetten a tanítványaihoz szól, akik nem theologailag képzett, de még

csak nem is általánosságban tanult emberek. Mi talán képzettek vagyunk, képességeink és munkánk következtében vezetésre hivatunk el, de fel kell tennünk magunkban a kérdést: Tanítványok vagyunk-e? Ugyanis ma vagy holnap könnyen lehetünk olyanok, mint az írástudók és farizeusok, akik a bűnös nőt meg akarták kövezni. Képzettségünk ettől nem ment meg minket. Tehát okvetlen tanítványokká kell lennünk. Aki egyszer is komolyan leszámolt önmagával és szemben állott az egyetlen bíróval, aki megtudta tenni, hogy kárnak és szemétnak ítélje a maga életét, az tudja, mit jelent tanítvánnyá lenni. Ezt gyűlekezetben vagy bármilyen közösségben a vezetőknek, lelkipásztornak, tanítóknak, presbitereknek, diakonusoknak stb. kell elsősorban megtenniük. Annak, aki vezetésre hivatott, elsősorban önmagával szemben vannak kötelezettségei és a vezetők élete van elsősorban arra hivatva, hogy felmutassa, milyen a fegyelmezett keresztyén élet. Ez olyan követelmény, amivel egyszer már végleg le kell számolni. Ha ezzel leszámoltunk, megtettük az első komoly lépést a fegyelmezés munkájában. Enélkül azonban nincs fegyelmezés a fegyelmezési eljárások dacára sem, mert csak a felületen mozgunk és nem keressük a gyökérhibát. Teljesen elképzelhetetlen az olyan gyűlekezet fegyelmezése, melynek vezetői nem élnek fegyelmezett életet vagy legalább is nem látszik meg rajtuk az őszinte igyekezet arra, hogy életüket a Szentlélek fegyelmező ereje alá állítsák.

Mindebből következik, hogy a fegyelmezés nagy munkája tulajdonképpen nem az intéssel kezdődik, hanem *bizonyásgtétellel, igehirdetéssel* és az ezekre alapozott helyes *pásztorációval*. A fegyelmező erő tulajdonképpen az igaz keresztyén életben és az Ige igaz hirdetésében rejlik. Ha nincs fegyelem, az okvetlen az élet és igehirdetés csődjét jelenti. Ahol a vezető életéből és igehirdetéséből hiányzik a fegyelem ténye és gondolata, ott pusztán szó marad az ítélet és kegyelem hangoztatása, ott nincs bűnbánatra kényszerítő erő, büntetéstől való félelem és alázatos meghajlás az ítélő Krisztus előtt. Ott a bűnösnek egyszerűen nem adatik meg az alkalom és lehetőség arra, hogy megtérjen és éljen, mert nem tudhatja: mi a megtérés és mi az élet, de legalább is nem kapja meg az igazi, képmutatás nélküli útmutatást és az őszinte testvéri segítséget arra, hogy fegyelmezett keresztyén életet éljen. Vagy elképzelhető-e, hogy az intésnek eredménye lehessen ott, ahol maguk az intők is nyilvánvalóan intésre szorulnak és nem felelőtlenség-e egy lelket inteni, dorgálni, sőt bűnös emberek ítélőszéke elé állítani, ha a vezetők saját életük bizonyásgtételével és az Ige tiszta hirdetésével nem állították az illetőt előbb Krisztus elé?

A lényeges követelmény tehát az, hogy a vezető életében nyilvánvalóan jelen legyenek a hitből fakadó fegyelmezett keresztény élet *tényei*, mint kézzelfogható bizonyosságok. Ezek a tények és csakis ezek a tények fogják lerombolni a válaszfalat vezetők és tagok között és megnyitni az utat a vezetők előtt a többiek szíve felé. A tagok mindennapi életének, családi hajlékának ismertnek kell lennie vezetők és előljárók, lelkipásztorok és presbiterok előtt. Egyszer oda kell eljutnunk, hogy gyülekezetünk tagjai őszintén feltárják előttünk életük terheit, gondjait és... *bűneiket* is. Ennek egyszer el kell kezdődnie, bármi legyen is az ára, mert ha nem, bénák nyomorékok maradunk életünkben és fél munkát sem végzünk. A gyülekezetünk tagjainak úgy kell jönniök hozzánk, mint testvér testvérhez, aki szeret, vigasztal és gyógyít. Ezt mindenek

előtt el kell értnünk. Ide alázatosság kell és végtelen sok türelem. De ez a fegyelem bevezetésének fundamentuma. Sohasem szabad felejtetni; A cél a lelkek megmentése Isten dicsőségére. Először hívó szót halljanak a bűnösök, testvérkéz nyuljon utánuk és az Evangelium boldog üzenetét hordozó testvéri szív dobogjon mellettük. A kegyelem hirdetése a legdrágább és legszentebb jogunk. Élünk vele. Egy zer tegyünk meg mindent, hogy a bűnös megérjen és megtérhessen. Úgy áradjon ki belőled, életedből és igehirdetésedből a szeretet és szelid-ség lelke, a megváltozott élet tisztasága, önzetlensége és becsületessége, hogy a bűnös megtérjen és éljen. Ez a fegyelmelés munkájának *alapélménye*, amely nélkül nincs keresztény egyházi fegyelem.

Fsfa.

Nagy Zoltán.

A presbiter munkájának áldásai és jutalma.

Keddjük látni végre, hogy az egyházi munka — munka. És pedig nem hiábavaló munka, mert áldása, jutalma van. Áldása másokra s jutalma a végzőre nézve. Van eset arra is, hogy átok és kár származik belőle, de ilyenkor a végzője nem igazi presbiter. Csak emberi érdek juttatta oda. Munkáját megilleti Isten. Az ilyen jobban is teszi, ha félredől, férfiasan, bátran. Egészséges gyülekezet félre is teszi az útból. Van eset aztán, hogy az áldás nem látszik s jutalom helyett üldözés a presbiter osztályrésze. Ilyenkor meg maradni kell. Miért? Mi az áldás és mi a jutalom? A helyes látáshoz szükséges a presbiteriség helyes felfogása. A szó maga öreglet jelent, olyan öreglet, aki még látta a földön járó Jézust. Ma ilyen öreg nincs. De van hitben öreg, aki lélekben látta Jézust s akinek Jézus élő valóság. A legfontosabb, hogy a presbiter ilyen „hitel és Szentlélekkel teljes” legyen. Minden más mellékes. Ezt kell nézni presbiter-választáskor. Imádkozva keresni, mint a Tizenkettők, az alkalmast: „Mutasd meg Uram, akit kiválasztottál!” A presbiteriség a legősibb egyházi hivatal. Ebből alakult ki a papság. Ma is mintegy segédlelkésszé kell lennie a presbiternek. A skót presbiterok az istentisztelet előtti imaórán együtt imádkoznak lelkészükkel. Az igazi presbiter Istent vádatolja, mi csak rájövünk erre. A biblia ezt mutatja, mikor egynek veszi a presbitereket a kiválasztott tanítványokkal (1. Pét. 5: 1 II. Ján. 1. III. Ján. 1.). Ma eskütt tesz a presbiter, mikor hivatalát elfogalja, éppen mint a lelkipásztor. Tehát elsősorban nem a gyülekezetet, hanem Istent szolgálja. Sáfár, ojkodómosz, az Úr házában gondviselője. (1. Kor. 4: 1.) Munkáját Isten rendeléséből végzi, azért elsősorban Istennek felelős. Számot kell egykor adnia róla. És áldása s jutalma is Istentől van, mástól nem! Ez az értelme annak a szép magyar mondásnak, hogy Istené az áldás. Miben jelentkezik ez az áldás? Először is az egyházban. Külsőleg abban, hogy az Úr házatája rendben van, java gyarapszik. Önzetlen áldás ez, mint a postás munkájáé, mint a biblia „völegény barátjáé”. Belsőleg pedig, hogy a lelkek Istenhez találunk. Nő a templomlátogatók, úrvacsorával élők száma. Itt is, ott is egy lélek, akit mi segítettünk hozzá, a bűnbánat útján. Tisztul az élet. Vannak már, akikől tanultak otthon bibliát olvasni, énekelni, imádkozni. Önzetlen öröm ez a szolgálat: feleslegessé tenni magunkat hovatovább, mint a helyesen nevelő szülők teszik. És megértjük magasztos örömet Pál apostolnak, mikor ez jelentetük meg neki: Isten ajándékba adta néked mindazokat, akik teveled hajóznak.” (Csel. 27: 24.) Ez már átvezet a következő gondolathoz: a presbiteri munkának áldása van magában a presbi-

terben is. A szolgálat öröme. A világ munkája is ad örömet, de ez csak a sűrű vigasztal. A presbiteri munka magasabb hivatást, célt ad életünknek. Hitem elmélyül. Aki állandóan vezet másokat a tiszta forráshoz, maga is sokszor iszik belőle. Aki épít, mint a kömlves a falat, maga is emelkedik azzal. Ne feledjük: egymás hite által épülünk. Sok-sok hitetlen így tesz hívóvé, másnak meg megtisztul a munkában a hite. Ha pedig nem mutatkozik az áldás, tanuljunk meg várni. Kikacagnók azt a gazdát, aki nektállna és húzná kifelé lassan növevését, hogy jobban nőjön. Vár és remél. Ha nem kél, újra vet. Isten szántóföldjén néha messze van az aratás ideje. Sokszor évtizedek mulva jön meg. Van áldás, amit csak belül érzünk, meglátni azonban csak Isten országában fogjuk. Ez vezet át a jutalom fogalmához. Mindenekelőtt szögezzük le, hogy nem a jutalomért dolgozunk. Amelyik presbiter mégis ezért tevékenykedik, az üzletet csinál. Ezt pedig Isten ügyével büntetlenül tenni nem lehet. Mégis a presbiteri munkának van jutalma, amelyet azonban nem azért, hanem kegyelemből kapunk. Mi az a jutalom? Gondoljunk csak arra, hogy mit kíván Isten a sáfáraitól: „hogy mindenik hívnek találtassék.” (1. Kor. 4: 2.) A hűségért pedig ez az Úr ígérete: „Légy hív mindhaláltig és néked adom az életnek koronáját.” (Jel. 2: 10.) A jutalom tehát az élet koronája, az üdvösség, az örökélet. Ha most valaki azt vett ellen, hogy hát ez nem is jutalom azért a munkáért, mert ezt a nem presbiter is megkaphatja, sőt a keresztján megtért gonosztévő is, aki pedig semmit se tett Isten országáért, utalok a szőlőmunkások példázatára. (Mt. 20: 1—16.) Milyen öröm, mekkora jutalom, hogy már most együtt-dolgozhatom Istennel! Nekiünk szól e hívás: „Munkatársai vagytok Istennek” és ez az ígéret: „Ne azon örüljétek, hogy a lelkek engedelnek néktek, hanem, hogy a ti neveitek fel vannak írva a mennyben.” A jutalom tehát mennyet, mert hiszen mennyet Urat szolgálunk. Ezt sose szabad feledni. Emberektől ne várjunk jutalmat. Az Úr ígérete — „Engem üldöztek, titeket is üldözni fognak” — nem jutalomról beszél az emberekkel kapcsolatban. Sőt egyenesen irtózzunk minden elismeréstől, dicsérettől, ha meg is adnák, mert csak rontanak, ártanak. Nem vágytunk másra, egyedül Isten dicsőségére! Egyetlen jutalma van Istennek a hű presbiter számára e földön: hogy még több munkát bír rád. („Jól vagyon, jó és hű szolgám, többre bízlak ezután...”) Ezt a többrebiztatást meg is éri a legtöbb presbiter, ha nem is okvetlen abban, hogy gondnokká választják. A jutalmazásnak ezt a módját is furcsáthatná valaki: hát jutalom az, ha azzal hálálom meg valakinek a munká-

ját, hogy még több munkát bízok rád, esetleg lusták részét is, ha jól elvégezte a magdét. De aki Isten kezéből veszi, annak a többrebitatás mindennél nagyobb öröm. Furcsa hivatás a presbiteriség, de drága kiváltság, ha valaki megkapta, mint küldetést, Istentől. Becsüljük meg, ha megkaptuk. A református egyház az egyetlen a világon, melynek presbiteri szervezete van, külföldön nem egy helyen (pl. a skótoknál) éppenezért úgy is nevezik a református egyházat, hogy presbiteri egyház. Dr. Incze Gábor pedig jól lát, amikor ezt mondja

mullunkról: „A magyar református egyházat a XVII. században az mentette meg az ellenreformáció támadásaitól szemben, hogy egyházszervezetébe bele tudta építeni a presbiteriumi rendszert.”¹ Mindent összevéve tehát Isten megbecsülhetetlen dicső forrásává teszi és örök jutalommal koronázza a presbiteriséget, ha mi is méltóságához mértén megbecsüljük és vállaljuk azt. H. J.

¹ Medgyest Pálnak Rövid Tanítás a Presbyteriumról c. munkája újabb kiadásához írt előszavában. Bp. 1934. 3. o.

A reverzális elleni védekezésről.

Mély az a örvény, mely Sipos Géza „Védekezés” című cikkében látszik meg előttünk. Erőtlenségéből, felületességéből származó pusztulásunkat jelenti félremagyarázhatatlanul. Számok sorakoznak fel előttünk, növelvén veszteséglistánkat. A múlt évben Anyaszentegyházunk csupán a cluji gyülekezetéből 128 családot veszített el reverzális által. Mert mi marad meg nekünk ebből a 128 családból? Papiro 128 egyén, az adókönyvben 1000—1200 lei követelés, valóságban azonban semmi, mert aki reverzális aláírt, az hitközösségünkben kirekesztette magát, utódai pedig a reverzális alapján már nem a miénk. De ez csak Clujról beszél. Ha hozzávetőleges számítást végzünk, az egész ardeali egyházunkban a reverzálisok száma ma az 5—600 at is eléri s ha hozzászámítjuk, hogy e házasságokból születendő gyermekek száma az 1000-et meghaladja, megdöbbenne kell megállapítsuk, hogy a reverzálisok miatt évente 1000 gyermeket veszítünk el, vagy még ennél is többet. Mi vár reánk, ha ez így folytatódik, sőt fokozódik? Évek hosszú során át apaszják a reverzálisok sorainkat, tépik jövődönket, de sehol egy gátló vagy védekező intézkedést nem tesznek, sem egyházmegyénk, sem főhatóságunk nem igyekszik orvosolni e mélyenjáró sebet. Itt-ott megszólal a panasz, cikkek íródnak, lelkészek vészkiáltásai, — eredmény azonban semmi. És ez a meddő akaratnélküliség vagy liberálisznak nevezett álomkóróság az okozója annak, hogy a reverzálisok száma, mely kárunkra adatik, folyton nő. A mi nemtörődömségünk valósággal rákényszeríti a hűveinket a reverzális aláírására azáltal, hogy mi a reverzális adó hívőnkkel szemben semminemű fegyelmezést vagy megtorlást nem alkalmazunk.

A római katolikus hívőt, ha református egyénnel köt házasságot és református egyházi szertartás szerint esküszik, kiközösítik az egyházból, vagy legalább is eltiltják a fizetéssel nem járó szentségek vételétől (áldozás, gyónás), még akkor is, ha nem ad kárunkra reverzális és nembeli gyermekeit katolikus vallásuknak kereszteli. Mit teszünk ezzel szemben mi olyan hívőnkkel, aki ellenünk irányuló reverzalist ír alá s ezzel minden gyermekét róm. katolikusnak fogja keresztelni? Semmit! Erőtelennül, lemondóan tudomásul vesszük és azután közönyösen hozzáírjuk veszteségszámlánkhoz.

Amíg a római egyház súlyos fegyelmezéssel védi hűveit az elvesztéstől, addig mi könnyelműen tudomásul vesszük, hogy elveszett. Ebben rejlik az oka annak, hogy a kötendő vegyesházasságok túlnyomóan ellenünk adott reverzálissal köttetnek. Az emberek, ha a maguk hite szempontjából felületesekek is, de tisztelben tartják a másik hitét és vallását. Különösen érvényesül ez a házasságkötés idején, amikor a szeretet minden hit ellen irányuló bántást meggátol. Hol esküdjön hát a vegyesházaspár, hogy megvédhesse mindkét fél a maga szabad hitgyakorlását? Ha a mi templomunkban köti házasságát, katolikus életétársát eltiltják egyes szentségektől, ami kegyessége megbántását jelenti, — ha róm. kat. templomban esküszik, reverzalist kell ugyan adnia, de sem maga, sem életpárja nem szenved bántódást hitének további gyakorlásában, hiszen mi fegyelmezést ezért nem alkalmazunk, legfeljebb megfosztjuk az egyházi tiszttségbe való választhatóság jogától, melyet

nem tekint elviselhetetlen feltételnek. Nem kell tehát hathatós rábeszélés és a megdölgötlan ref. ifjú aláírja a reverzalist. Később, miután gyermekei más vallásban nevelkedve, élő vádat képeznek református szüleik lelkiismeretének, sokszor hangzik ajkukon a panasz cselekedetükért, mely panasz mögött mindig ott a vád: én református egyházam, miért nem jöttél segítségül, miért engedted, hogy eladjam gyermekeimet, miért nem büntetted, fenytetted, hogy ne tegyem?

Sokszor megtörténik, hogy reverzalist adó hívőnk a hazugság és csalás útjára kényszerül. Amikor felelősségre vonjuk cselekedeteiért, azzal védekeznek, hogy nem fogja azt betartani, csak azért írta alá, hogy hitvesét megkímélje a kiközösítéstől. És amikor a gyermeke ref. vallásra kereszteltetvén, róm. katolikus párjának kiközösítése mégis bekövetkezik, a család a hazugság alapján felépített élet nyomorúságába esik.

Szomorú következménye a reverzálisnak a gyermekáldás meggátolása is. A református házaspár, amikor rádöbben a reverzális igazi nagyságára, egyrészt hogy elkertülje reverzálisban tett esküje áthágását azáltal, hogy gyermekét mégis reformátusnak jelenti ki, másrészt hogy elkertülje gyermekeinek eladásával járó lelkiismeretfurdalást, — inkább lemond a gyermekáldásról és életét meddő ürességre kárhoztatja.

Mindezekből nyilvánvaló, hogy mély sebet üt egyházunkon a reverzális okozta veszteség és sürgősen orvosolást kíván.

Nem is a védekezésen nyugszik a főszű, mint inkább a baj megelőzésén. Sipos Géza cikkének javaslatát, mely szerint a konfirmáció alkalmával esküvel fogadja az ifjú, hogy nem ír alá kárunkra reverzalist, — alkalmazhatónak vélem, de nem elégségesnek. Részen, mert csak a meszeze jövőt orvosolja, részben mert erőtelen. Ez évben konfirmáltak csak 5—10 év múlva kötnek házasságot, addig mit tegyünk a reverzálisok veszteségének meggátolására? Vegyük tudomásul, hogy ez idő alatt évente 1000 gyermeket veszít anyaszentegyházunk. És a konfirmációi eskünek lesz-e elég komoly eredménye? 25—30 éves korában kevés ember emlékszik a konfirmáció idején tett esküjére és még kevesebben lesznek, akik levonják ennek következményét. Talán ha az esküt évente felidézhetnének s nevelés útján elmélyltenék, eredmény is mutatkozna. Sokkal határozottabb, az egyház fegyelmező tekintélyén nyugvó eljárás lenne szűkség, mely minden esetben felelősségre vonná a kárunkra reverzalist adót, vagy egy olyan fenytéknak kilátásba helyezése, mely súlyával megerősítse, de egyben visszatartsa hűveinket a reverzális adástól.

Meggyőződésem szerint az egyházból való kirekesztés, nyilvános kiközösítés lenne az egyetlen módja a kárunkra adott reverzálisok megszüntetésének. Ha egyházunk hivatalosan kimondaná és nyilvánosan kihirdetné, hogy ellenünk reverzalist adó hűvét, mint ősi hitünk árulóját, anyaszentegyházunk jövődjének megteőjét, aki gyermekeinek idegen hitre való átadásával hitehagyottságát megbizonyította, — közösségéből kirekeszti, az úri szent vacsorától eltiltja, temetőben porsátorának nyughelyet nem ad, temetésén harangjait meg nem szólaltatja, egyházi adóját el nem fogadja, —

hiszem, hogy megszülnének a reverzálisok. Ha ezen fenytük életbeléptetésével mégis lenne egy-egy reverzális adó közöttünk, kiközösítvén csak azt vetettük ki, ami eddig sem volt a miénk és csak mételeyként rága testünket.

A kirekesztett nevét pedig egy esztendeig minden úrvacsoraosztáskor felolvassák, hogy a kizárás sulya teljes erejével hasson, de ugyanakkor imádkozni is kelljen érte, mint Istentől elszakadt, nyomoruságbaesettért. A kirekesztés pedig, mint azt hitünk parancsolja, végleges nem lehet. Ha a kirekesztett gyermekeinek református hitre való keresztelésével megtérését megbizonyítja, közösségünkbe visszavétség, ecclésiát követvén.

Ez a súlyos, de öntudatunkból következő eljárás

tarthatja meg számunkra azt a sokezer gyermeket, amit elragadna a reverzális és ugyancsak adna békességet annyi sokezer vegyesházasságban élő családnak. Ezzel pedig nem tennék egyebet, mint meglevenitenénk az egyháznak fegyelmező erejét, mely létalapját is jelenti.

A Heidelbergi Káté 61. kérdése kérdi: Mi a kulcsok hatalma? És felel: „A szent evangélium prédikálása és a keresztyén egyházfegyelem, mely kettővel a menyország a hívek számára megnyitattik, a hitetlenek számára bezáratik“. Mi prédikálunk, evangélizálunk, de nem fegyelmezünk és csodálkozunk, hogy kiesik kezünkől a megnyitás lehetősége, ezren és ezren maradnak kívül, mert nem nyújtjuk oda a kulcs másik részét: az egyházfegyelmet. De vajjon e vétség miatt nem fog-e előtünk is becsapódni amaz ajtó? *Spöri Rudolf*

A magyar iparos szakoktatás kérdése.

A transzilvániai magyarság és kisebbségi történelmi egyházaink az állandó szorongatások elleni védekezés közben alig tudnak a mai időknek megfelelő társadalmi átszervező munkára és az azzal kapcsolatos intézmények kiépítésére gondolni. A kisebbségi társadalom átalakulásával járt az, hogy a felsőbb, fokozatosan porladó társadalmi rétegek helyett a földművelő és az ipari osztályok kezdenek mind nagyobb jelentőségre jutni életünkben. Ha ráébredtünk arra, hogy a magyarságnak létalapját Transzilvániában elsősorban a falusi nép adja meg, akkor természetes az, hogy a földműves osztály nevelése, irányítása érdekében minden lehetőt meg kellett kísérelnünk. A gazdanevelés fontosságának felismerése hozta létre az utolsó években létesített gazdasági szakiskolákat és a G. E. szaktanfolyamait. A társadalmi átszerveződés azonban városainkban is folyamatban van, jelenségeire most kell fölfigyelnünk, hogy a szükséges intézkedéseket megtehessek. A magyarságnak a hivatalokból és részben a szabad pályákról való fokozatos kiszorítása értelmiségünk, középosztályunk lassú apadásával jár. Az értelmiség megszűnt a városokban az a túlnyomó és kizárólagosan irányító elem lenni, amilyen a háború előtt volt. Az egyre növekvő anyagi terhek miatt nem folytatja régi életét és közelednie kell az iparosság felé. Ha az értelmiség igazán tud alkalmazkodni a mai élet követelményeihez, akkor megvan rá a lehetőség, hogy a felsőbb tanulmányokat nem bíró rétegből magasabb képzettségű iparosság alakuljon ki.

Az iparosság kérdését és azzal kapcsolatos tennivalókat eddig még alaposabban nem tanulmányozta a transzilvániai magyarság. Tény az, hogy a magyar iparosság ma transzilvániai városaink lakosságának gerincét képezi, ez az iparosság ma még tudásával, képzettségével a velünk élő más nemzetek elismerését, megbecsülését kivívja. Tény azonban az is, hogy ez az iparosság ma a gazdasági nehézségek miatt mind gyakrabban kénytelen iparáról lemondani, s helyébe ritkán lép fiatal, megfelelően képzett magyar iparosság és emiatt magyar iparosaink

száma lassan fogy. Az utánpótlás, illetve az ezzel kapcsolatos megfelelő szakmabeli nevelés kérdésével tehát sürgősen foglalkozni kell, mert a helyzet súlyosbodásával egyre nagyobb képzettségre, tudásra lesz szüksége a magyar iparosságnak.

Az ipari nevelés fontosságát már az új elemi iskolai törvény hangsúlyozta, amikor heti hét kézimunka (ipari) órát iktatott be a felsőbb osztályok tananyagába. A hét osztályos elemi iskolára épül fel az ipari nevelés, amit az új ipari törvény szabályoz. Az ipartörvény megnehezíti az iparos mesteri cím elérését, vizsgákat állít az iparostanonc, illetve segéd útjába, hogy csak a nagyobb tudású juthasson tovább. A több követelménnyel szemben azonban megvan a lehetősége iskolák felállításával a több tudás elnyerésének is.

A kisebbségekre nézve az első akadály az, hogy iparostanonc ezután csak az lehet, aki letette az elemi iskolai abszolváló vizsgát. Ez az állami hatóságok előtt leteendő nehéz vizsga már eleve sok gyermeket elzár attól, hogy iparos lehessen. Három évi tanonci szolgálat után abszolváló vizsgát kell letennie a tanoncnak, hogy a segédi könyvet elnyerhesse. Ha tanonci éve alatt nem volt alkalma tanulni vagy ha csak a számára többé-kevésbé ismeretlen államnnyelven hallgathatott tanfolyamot, akkor alig sikerülhet a vizsgája. A tanoncképző tanfolyamot az állam, a község, a munkakamara szervezheti meg; az ipartörvény 51. törvénycikke szerint pedig a történelmi egyházi szervezeteknek is joguk van tanonctanfolyamokat rendezni. Az 59. törvénycikk pedig ezeken a tanfolyamokon engedélyezi az illető egyház nyelvét, kivéve a román történelem és földrajz tanítását, amit román nyelven kell előadni. Akik tehát ezeket a tanfolyamokat végezték, azok — a nemzeti tárgyakat kivéve — saját anyanyelvükön tehetik le a tanonc abszolváló vizsgát, ami óriási könnyebbség volna a magyar iparos tanoncok számára.

Három évi segédség után a segéd leteheti a mesteri vizsgát egy három tagú bizottság előtt, amelyből egy tag a munkaügyi minisztérium,

egy a munkaadók, egy pedig a munkások képviselője. A mesteri cím elnyeréséhez ez tehát a harmadik komoly akadály, amit csak nagy felkészültséggel győzhetnek le iparosaink.

Mentesítve vannak azonban a mesteri vizsga alól mindazok, akik felsőipari szakiskolát, háztartási, házi ipari iskolát végeztek. Ezek a tanulók négy elemi osztály után azonnal az ipar iskolába léphetnek és ha annak nyolc osztályát sikerrel elvégezték, mesteri könyvet kapnak. Megvan adva a lehetőség, hogy egyházi szervezeteink ilyen ipari szakiskolákat is létesítsenek és ezáltal biztosítsák a képzett magyar iparosság utánpótlását. Ilyen ipari szakiskolákkal lehetne tehát az állami közegek előtt leteendő vizsga által visszariasztott iparosságunknak megfelelő támogatást, tovább haladási lehetőséget nyújtani.

Felekezeti oktatásügyünknek az impériumváltozás utáni első években elemi iskoláink kiépítésére, gimnáziumaink megtartására törekedtünk. Az idők folytonosan súlyosabbakká váltak az építés helyett mindinkább csak a védekezés és megtartás lett a feladat. Elemi iskoláink megfogyatkoztak, gimnáziumainkat belső kényszerűségből kellett csökkentenünk, illetve más követelmények szerint átszerveznünk. Az 1930-as években a transzilvániai magyarság új korszakhoz ért, a védekezés és helytállás helyébe a kisebbségi élet által megkövetelt teljes lelki és anyagi átszerveződés és építés korszaka lépett. Iskolapolitikánknek a falu élete felé fordulását gazdasági iskoláink felállítása és a Bethlen Kollégium falai közt folyó gyakorlati irányú lelkészképző tanfolyam jelzi. Az építés munkájának ma, az új ipartörvény rendelkezései után, a gazda társadalom és az iparosság felé kell fordulnia. Az iparosságot fenyegető veszély ma még nem szembetűnő, de holnapra már városaink társadalmának gyökerét támadhatja meg. A veszéllyel szemben való védekezést ma csak a nagyobb tudás nyújtja, ehhez pedig több tanulással, kitartással, energiával juthat el magyar iparosifjúságunk. A magyar iparosság fenntartása és megerősítése érdekében egyházi szervezeteinknek ezért városonként sürgősen meg kell szervezniök az iparostanonc-tanfolyamokat. Az egyházi tanfolyamok elő fogják segíteni iparosaink képzettségét és megerősíthetik bennük az egyházukhoz való ragaszkodást. A tanfolyamokon kívül nagyobb ipari városainkban szükség volna felekezeti ipariskolák szervezésére is, ezek az iskolák gondoskodnának az intelligens, nagyobb tudású iparosság neveléséről és az értelmiségi pályákról leszorított ifjúságunknak elhelyezkedési lehetőségeket nyújtanának. Ipari társadalmunk értelmi, kulturális fölemelését csak ilyen iskolákon át szolgálhatjuk. A folyton változó élet parancsa ez egyházunk iránt, amely ha a ma kötelességét elmulasztja, a holnap számonkérő vádját nem kerülheti ki. *Vita Zsigmond.*

Egyházunk Munkája

Egyházkerületi közgyűlésünk.

— 1937 jan. 30—febr. 1. —

Februári számunk már megjelent, amikor egyházkerületi közgyűlésünk fontos és sorsdöntő napjai lezajlottak. Ez az oka annak, hogy látszólag megkétszáz számolunk be erről a gyűlésről. A gyűlésnek két igen fontos pontját képezte a püspök-szentelés és az egyházkerületi lelkesítő-főjegyző-püspökhelyettes választása.

1. *Püspökszentelés.* Egyházalkotmányunk szerint egyházkerületi közgyűlésünk a törvényesen megválasztott püspök felszentelését a királyi megerősítés megtörténte utánra rendeli el. Miután püspökünket Ofelsége múlt év december 9-én hivatalában megerősítette és tőle az esküt bevette, esedékessé vált a felszentelés is. Hagományaink szerint a felszentelést megelőzi a püspöki *programbeszéd* megtartása. Feszült várakozással fordult egyházkerületünk egész közvéleménye új püspökünk, Vásárhelyi János programbeszédé elé, hiszen egy ilyen programbeszéd a püspök egész működését meghatározó hitvallását jelenti és a püspök működése évtizedekre meghatározza egyházunk életét. Itt nem térünk ki a programbeszéd részletes ismertetésére, hisz azt nemcsak hivatalos lapunk és napi lapjaink közzölték részletesen, hanem külön kiadásban is szétterjesztették nőszovészeti szerveink az egész egyházban. Meg vagyunk győződve, hogy lelkipásztoraink a gyülekezetek előtt részletesen ismertették is azt. Csupán azt állapítjuk meg a legnagyobb örömmel, hogy amilyen egységes volt az egyházkerület közvéleménye Vásárhelyi János püspökké választásában, éppen olyan egységes volt a programbeszéd elfogadásában is. Ez a beszéd bibliai és hitvallásos alapon kifejezte minden bibliai és hitvallási alapon álló református ember életprogramját, magának az igazi református egyháznak az életprogramját és pedig következetesen és pontosan abban a sorrendben, ahogyan ennek a programnak a tételei az Igére és a hitre felépülnek és az Igéből és a hitből következnek. Igazán csak az marad hátra, hogy buzgón könyörögjünk, hogy egyházunk a püspök által megmutatott úton biztosan és ingadozás nélkül járni tudjon.

Magának a *felszentelésnek* a ténye a püspöki hivatal fontosságát emelte ki. A felszentelők és a felszentelt magatartása nem egy személynek, hanem a hivatalnak a fontosságát állította a hittel figyelők elé. A hivatal Istentől rendelt jelentőségének a meglátása lehet a felszentelt munkájának igazi alapja és az iránta való bizalom igazi forrása. A püspöki hivatalnak ez a belső jelentése és fontossága oly világosan kiragogyott az istentisztelet mélyéről, hogy nemcsak a reformátusokat, hanem a jelenlevő görög keleti és görög katolikus főpapokat is mélyen megillette. Számunkra felejthetetlen marad ez az alkalom és újabb bizalom és tisztelet kifejezésére kötelez a hivatal és elhívott viselője iránt.

A püspökszent. és után nem tetszett hiú formáságnak az a két óra, amely alatt több, mint husz *tisztelgő* küldöttség jelent meg a püspök előtt, kifejezve a kormány, a különböző egyházak és testületek, végül saját egyházunk tiszteletét, bizalmát és szeretetét. Valahogy az egész püspökszentelés egyházunk evangéliumi lényegét, belső egységét és más egyházak és közületek előtti tekintélyét fejezte ki. Erre pedig a mai időkben mindennél nagyobb szükség van. Egy ilyen igazán díszes egyházi alkalom lényegesen több, mint pusztán emberi konvencióknak való hódolás.

2. *A püspökhelyettes-főjegyző választása.* Több, mint fél éve, hogy nyilvánosságra jutott egyházkerületünk felelős vezetőinek óhaja, hogy lapunk szerkesztője: Dr. Tavaszy Sándor theologiai tanár vegye át a püspökké választott Vásárhelyi János tisztét, az egyházkerületi

lelkési főjegyzői székét. Mi megtettük azt, amit minden felelősséget hordozó egyháztagnak meg kell tennie: egyházkerületünk közvéleménye elé állítottuk a jelölt Istentől nyert ajándékait, de távol tartottuk magunkat minden korteskedéstől és főleg a tiszteletreméltó ellenfél lebecsülésétől. Ha a másik tábor egyes tagjai részéről minden bizonnyal az ellenjelölt beleegyezése nélkül történt is egy-két egészen méltatlan korteslépés, egészen addig, hogy szava meg nem tartásával vádolták Dr. Tavaszy Sándort, a választás a legnemesebb keretek között igazán a legszebben folyt le. Minket különös öröm tölt el, hogy az általunk helyesnek ítélt lehetőséget ebben a kérdésben az egyházkerület hivatalosainak döntése valósággá tette. A Kiáltó Szó programja, amely a tiszta reformátori tanítás mai nyelvre való lefordítása akar lenni, az egyház széles közvéleményének programja. És ami még ennél is fontosabb, amint azt Dr. Tavaszy Sándor főjegyzői székfoglalójában ki is fejezte: új püspökünk programja mindenestől az ő programja, mert az a program a Biblián, hitvalláson és reformátori theológián felépülő tiszta református program.

Az az új egység, amelynek jegyében a Vásárhelyi János püspöksége elindult, nem a szavaknak, hanem a református egyház lényegének egysége. Ez az egység annál inkább biztosítható, minél inkább a hitre, a hitben az Igére és az Igében Istenre tudunk hallgatni. Nem arra van szükségünk, hogy zseniális egyéni elképzeléseink legyenek és korlátlanul érvényesítsük egyéniségünk adott lehetőségeit, hanem arra, hogy mindnyájan beletagolódjunk az Istennek engedelmeskedni akaró, Lélek szerinti egyházi egység munkájába.

Püspökünk, amikor a közgyűlés nevében felszólaló megköszönték programbeszédének útmutatását, határozottan kijelentette, hogy a meglévő bizalom mellé türelmet kér. Ebben az izgatott hangú, megbomlott egyensúlyú, ezerfelé szerte hulló, bizalmatlanságot terjesztő, hátmegetti susárlásoknak hívó, nyíltságot nem szerető világban a teljes bizalmat és melléje a teljes türelmet kell annak a két férfúnak megadnunk, akiket lelkipásztoraink közül ez a közgyűlés véglegesen elkötelezett az egyház legmagasabb védelmének és irányításának munkájára. Csakis ez a bizalom és türelem lehet egyházunk mostani nehéz helyzetéből való kibontakozásának feltétele, de ennek a bizalomnak, amint azt Dr. Tavaszy Sándor egyik üdvözlő beszédében megmutatta, az Istennek egyháza iránti hűségéből kell táplálkoznia.

L. D.

Városi gyülekezetek missziói hetei.

Nem mehetünk el megjegyzés nélkül amellett az örömdetes tény mellett, hogy a közelmúltban három városi gyülekezetünk rendezett nagyon komoly nyomokat hagyó missziói hetet. Az *Óturdai* gyülekezetben a Krisztusban felismert ő és új ember, ő és új világ állott az esti istentiszteletek előadásainak központjában. A nagyon mély, valóban hitkérdéseket tárgyaló előadásokat a hét-köznapok ellenére tele templom hallgatta végig. A *Braşovi* gyülekezetben a család életének különböző kérdései kerültek az evangélium fényébe. Estéről estére növekvő érdeklődés mellett folyt az előadások. *Bucureştiben* misszionáriusunk és utazótitkáraink és titkárnőink részvételével folyt a hetes missziói munka. A gyülekezet egészével való találkozás mellett, az egyes munkacsoportok külön is irányítást nyertek ez alatt a hét alatt.

Azért emeltük ki ennek a három gyülekezetnek az életéből ezt a három örömdetes eseményt, mert ezek a missziói szellemnek az ébrentartását és fontosságát fejezik ki. Valóban mindent meg kell tennünk, hogy sorozatos templomi összejövetelek keretében egy-egy alapvető kérdést minden oldalról megvilágítsunk hűveink előtt. Meg kell állapítanunk, hogy városi gyülekezeteink szeretik az egymásba folyó előadásokat és azok halgatására szívesen gyűlekeznek. Minden gyülekezetünknek ajánljuk az egyházépítő belmissziói munkának ezt az új módját.

Most következnek a nagybőjt időszak, mindenik gyülekezetben ki kellene egy hetet szakítania sorozatos bibliamagyarázatok és előadások tartására. Itt említjük meg, hogy az Egyházi könyvtár hivatalos kiadásában megjelent a Református Lelkipásztori Kézikönyv c. munka közül programot ilyen hetek megtartására.

KERESZTYÉN KRITIKA

Művészet a templomban.

A zenei műveletlenségnek és tájékozatlanságnak súlyos tüneteivel lépten nyomon találkozunk kell egyházi ünnepélyeinken. A templomokban, melyek az igehirdetés helyétől szolgálnak, gyakran hallunk olyan darabokat, melyek semmiképp sem illeszthetők be ennek a helynek hivatásslátatába. Sőt az is megtörténik, hogy olyan zenei termékeket adnak elő templomokban, amelyek a legteljesebben cáfolják azt, amit az igehirdetés szolgálni igyekszik.

Hallatlan merészséggel, azt mondhatnók, hogy vagy tudatlansággal, vagy szándékos ige- és egyházellenességgel adnak elő darabokat. Hogy milyen visszás és kínos helyzet áll elő ilyenkor, arra csupán két esetet említnék meg.

Mindkét esetben missziói ünnepély volt egy-egy templomunkban. A misszió ügye, Krisztus parancsa s a Szentlélek által végzi minden nép között az örömhír terjesztését: Krisztus váltáság. A misszionárius beszélt az egyik alkalommal. Mikor elmondta, hogy mennyire kikerülhetetlen az Úr parancsa a misszió végzésében, felsorakozott a ref. gyülekezet énekkara és fortisszimóval belezúgta a templom minden zugába:

„Jövel, Szentlélek!”

Igen, épp ez, épp ez talál a beszéd után, mely minden hallgatót megrendített és Isten elé segített.

De az ének így folytatódott:

„Jövel, Szentlélek — mondják a hívek,

Mi azt kiáltjuk: Magyar dal jövel!”

És ment tovább az ének, melyben a dal „tűzszlop”, mely „vezet a jóra”, a „csüggedőt megerősíti”, s e dal „erős fényénél ismerjük meg egymást és érezzük azt, hogy testvérek vagyunk”.

Nem akarom elvitatni a dal felszerkentő és üdítő erejét, sem azt, hogy a dal valóban segít a testvéri felismerést. Nem, mert magam is tapasztaltam ezt. De ami ebben a dalban kifejezésre jut, az egyenes istenkáromlás, szörnyű káromlása a Szentlélekistennek.

„Jövel Szentlélek!” — ezt mondják a hívek, azok a hosszú arcú, imádkozó, besavanyodott emberek. De mi? *Mi* azt kiáltjuk: „Magyar dal jövel”. Nem Szentlélek kell nekünk, hanem a dal! A Szentlélek menjen tőlünk. És ezt mi, a református keresztyén dalárda, a református templomban énekeljük tele torokkal, nagy, igaz meggyőződéssel.

Kérdezzük: Miféle szépérvék, miféle forma-érvek, miféle harmóniaérvek irányítják azokat a karmestereket, akik ilyeneket követnek el? Miféle református keresztyén hit készíti a református karok vezetőit a Szentlélek káromlására? Miféle igehirdetői szempont vezeti a lelkészeket, akik engedik, hogy ilyen dalok hangozzanak el a reájuk bízott templomban? Szabad-e ilyen dalokat énekelni, még akkor is, ha azokat az országunk Magyar Dalosszövetsége adja is közkézre?

A másik missziói ünnepélyen az igehirdető arról beszélt hogy Isten országa mindennél többet ér. Benne élni ez életünk célja. A következő szám énekszóló volt. Pompásan iskolázott hang, szép vonalvezetéssel és kidolgozással kezdett belé Liszt Ferenc szép művébe: „Ha álmodom mély!” És szépen, kidolgozottan, pontos, tiszta kiejtéssel hangzott az ének: „Egy csódkodért a mennyről is lemondok.”

De mégis! Művészek, karmesterek, zenével foglalkozók: Önök csak néhány közkedvelt vagy éppen a kezükhöz jutott művet ismernek? Nincs

önöknek kitekintő, széles, igazi zenei műveltségük? Hát nem ismerik Önök azokat a pompás kompozíciókat, amelyek egyenesen az Igéből inspirálódtak? Nem ismerik azokat a zeneszerzőket, akik éppen az istentisztelet helyére illő művekkel ajándékoztak meg? Hát annyira felületes és nem lelkük szerinti zenészek, hogy csak a zene- és énektechnikára vigyáznak, de annak lelkével nem törődnek?

Igaz, azt sem akarjuk kérni, hogy, mint valamelyik templomunkban egy művész nő tette, az „Ave Maria“-t énekeljék.

De van nekünk protestáns zene- és ének-irodalmunk, amelyet örömmel vennénk, ha az arra illetékesek előadnák.

Nagyon szeretnők, ha zenei műveltségünket mélyítenék a zene és ének hivatott művelői, hogy azok a hallgatók, akik a Szentháromság Istenben valóban hisznek, ne kényszerüljenek gyülekezetünk istentiszteleti helyén káromlást hallgatni. Igaz, hogy itt a gyülekezet örállóinak is van hivatása.

Sz. B

A magyar mult szemlélete.

Vita a nemzeti mult „átértékeléséről“ Szekfü Gyula és Mályusz Elemér közt.

A magyarországi tudományos közvéleményt legújában az a tudományos vita foglalkoztatja, amelynek elindítója a protestáns Mályusz Elemér, a budapesti egyetem egyik történelemszakkészítője volt. Mályusz a Budapesti Szemle 1936-os évfolyamában közel 100 oldalas tanulmányban* cáfolja Szekfü közismert barokk-elméletét, majd a „A történelmi műveltség feladatai“ című értekezésében éles bírálatot mond a mai magyar katolikus történelmírők, elsősorban Szekfü munkásságáról. Bírálat nemcsak ítélet Szekfüék „átértékelő“ hányra felett, de egyszerűsített útmutatás az „igazi tudomány“ feladataira is.

A mai magyar történelemszék nagy többsége a „szeltemtörténelmi“ iskola híve. Ez az iskola, Mályusz szerint a németeknél már a világháború előtt „letűnőben“ volt. Nálunk „nagy eredményeket, megállapításokat“ csak a 20-as években kezdték tudomásul venni. Az új iskola lényege a szellemi erők felsőbbbőségének hirdetése a gazdaságiakkal szemben. Termékenyítő hatása a németeknél rendkívül nagy. A kutatók „egész hadserege“ szélesített ki az elmélet szűk kereteit és igazolja elveit a történelmi valóság bemutatásával. Nálunk részlettanulmányok hiányában ez az új elmélet is politikai eszközzé válik az ellenfél tudósaitval szemben.

Mályusz szerint a legújabb magyar történelmírők az az irányba rendkívül káros, mert „mindenkor abban a hitben, meggyőződésben él, hogy ő a legjobbat és őszintén akarja elérni, s ezért a hitéért megértést érdemel. Nem szabad tehát sőtét középkorról beszélni, de nem szabad a liberálizmust, demokráciát sem gyűlölködve emlegetni. Ma mondhatjuk, hogy a liberálizmus és a demokrácia a mi nagy kérdéseink megoldására többé nem elégségesek, ez azonban nem érintheti nagy érdemeiket; ma már lehetnek elmúlt korok kifejezői akkor, a maguk idejében azonban szükséges fejlődési fokokat jelentettek.“

Tanulmánya további részében Mályusz Elemér rámutat a külföldi történelmírők nagy eredményeire, amelyek

* Magyar barokk, magyar renaissance.

hiába kérték „bebocsátásukat“ nálunk. Pedig „csak ki kellett volna nyújtantok a kezüket protestáns történelmírőknek“. Sajnos azonban nem így történt. „A magyar protestáns történelmírők süket és vak maradt. Mintha semmi új mozgalom nem volna Nyugaton, élt itthon és írta a régi szellemben, immár elavult műveit, azokat, amelyek a nyomdábaadás pillanatában ócskaságok voltak.“ Ez az „elszomorító elmaradottság“ az oka Mályusz szerint annak, hogy a hazai protestáns történelmírők „a XIX-ik században játszott vezérszerepét“ elvesztették. „Kinek a felfogása, könyvei szabják hát meg a mai magyarságnak a történelmi alkotott nézetét? Annak a nagy, hetszögű és európai látókörű történelmírőknek, aki 1920-ban felismerte az óriási lehetőségeket és nem habozott megragadni azokat. Szekfü Gyula a világnézetek párhuzamosan futó vonalából kiemelte azt, amelynek egyenes folytatását jelenti a mi korunk.“ Szekfü a „középkor-, barokk-, romantizmus-, neoromantizmus álláspontjára helyezkedett“ szemben a „renaissance-, felvilágosodás-, liberálizmus“ irányjaival. A „Három nemzedékben“ a liberálizmust „hanyagló korszaknak“ mutatja be, amely „Magyarország felborulásához vezetett“. Szekfü tévesen értékelt Mályusz szerint. „Nem azt mondja, hogy 1920-ban a liberálizmus már idejét múlt s így más gondolatrendszert kell helyébe állítani, hanem azt, hogy az egész magyar liberálizmus felesleges volt, káros volt s hogy egész más volna mai sorsunk, ha a Széchenyi-től képviselt romantizmus uralkodó világnézet maradt volna.“ A Hóman-Szekfü történelem a magyar multról egészen más képet ad, mint aminőt adott az előző kor történelmírője. Ebben a nagy és „tisztelőtreméltő“ munkában „a barokk Mária tisztelete, a magyar szentkirályok kultusza stb.“ van előtérben. „A jelentéktelen reformáció és a még jelentéktelenebb XVII. századi magyar protestantizmus voltaképpen semmi pozitívumot sem alkotott; Apáczai Cseri művelődési kísérletei alighogy szóra érdemesek, Bocskay, Bethlen politikai koncepciói pedig csak időleges kísérletek s hatásukkal a magyarság egységének állanak útjába.“ „A magyar protestantizmus leértékelése mellett annál ragyogóbb szí-

nekben tűnik fel a XVIII. századi katolikus barokk művelődés.

Szekfü álláspontja tehát világosan az, hogy az „új” magyar történelemszemlélettel igazolja a mai magyar katolicizmus előretörését és annak multját „a magyar renaissance-, felvilágosodás-, liberálizmus” fölé helyezze. Ezt a munkát Mályusz szerint annyira siker koronázta, hogy ma már protestáns történetíróink és tanáraink érzik „alacsonyabbrendűségüket”, sőt „magasztaló kritikákat írnak a protestáns folyóiratokba Szekfü „konceptiójáról.”

Végül Mályusz rámutat Szekfü történeti felfogásának politikai rugóira is. A legitimista restauráció a protestantizmus teljes kiszorítását célozza „Lehet-e, szabad e nyakunkat még egyszer ebbe a járomba hajlani? Úgy érzem, nem!” Mik tehát a jövő feladatai? A katolikus történetírással szemben nekünk nem szabad egy külön „protestáns történetírást” adni. „Ellenkezőleg: a nyugati szellemi-történeti irodalmat, alapelveit, felfogását még jobban meg kell ismernünk, mint Szekfü tette.” „Az egyik fronton elvesztettük a csatát mi, magyar protestánsok; ne állassuk magunkat, jobb a tiszta igazság, mint illúziókban ringatnunk magunkat. Nincs-e azonban olyan másik front, ahol összeszedve erőnket, sikerrel vethetjük meg a lábunkat?” Ez a terület a „népesség történetének” kutatása. Erre a feladatra maga Mályusz vállalkozott egész sereg kitűnő tudóssal egyetemben. E nagy, közel félszáz kötetre tervezett tudományos sorozat bevezető kötetére Ugocsa-megyéről már meg is jelent. Ezt az új és nagy feladatot a protestáns történetírói nemzedék van hivatva elvégezni. Azonban, írja Mályusz nem szabad „a népességtörténet előterébe a protestáns szempontokat” helyezni. Ha e szellemben dolgozunk, újra a protestáns tudományosság kerül az élre. Nem ugyan a magunk számára, de utódainknak kivívhatjuk így a győzelmet, a jól megérdemeltet.”

Ime ez Mályusz tanulmányának lényege. Szekfü Gyula válaszában nem a kérdéshez szól hozzá, hanem a személyi érzékenység hangján próbálja Mályusz érveit hatálytalanná tenni. Az igazság azonban ezuttal a Mályusz történeti felfogásához áll közelebb. A jövő történelemszékének feladata, hogy ez az igazság minél szélesebb történeti megvilágítást nyerjen a protestantizmus és a tiszta tudomány hasznára.

DR. JANCSÓ ELEMÉR.

A magyarországi tiszánineni református egyházkerület szabályrendelete most jelent meg.

Nagyon nagyfontosságú többek között a reverzáltságú egyháztagokkal szemben való eljárás szabályozása.

Akik jövőendő gyermekeiket a református keresztyén hit áldásától reverzáltságú által meg akarják jósztani, — mondja a most megjelent szabályrendelet — azt a lelkipásztornak előbb négy szemközt, azután az egyházközségi bíróság két tagja jelenlétében figyelmeztetni, illetve meg kell inteni. Akik ezek után nemükhöz tartozó gyermekeiket református vallásban nem nevellettik, illetve más vallásra ígéri őket születésük előtt, az ilyen cselekmények elkövető egyháztagok minden esetben az Úr asztaltól való eltávolításra ítéltetnek, ami a választás és választhatóság jogától való megfosztást is maga után vonja. A jogerős ítéletet a legközelebbi istentisztelet végeztével a szószékéről ki kell hirdetni, az egyházközség hivatalos lapjában közzé kell tenni. Az Úr asztaltól eltávolítottak négyezékét pedig minden úrvacsoraosztás előtt a szószéken fel kell olvasni. Ez a fegyelmi büntetés öt évig terjed. Hatályát veszti, ha a megbüntettet egyháztag az egész gyülekezet színe előtt, a templomban ünnepélyes formában kijelenti, hogy elkövetett bűnét töredelmesen megbánja.

KÉZ A KÉZBEN

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior Osztályának rovata.

Rovatvezető: László Dezső.

Szénior szeretetvendégségek.

A helyi széniorcsoport január 24-én, vasárnap bensőséges szeretetvendégséget rendezett a theologia konviktusában. A szeretetvendégségen a tagok majdnem teljes számban vettek részt. Dr. Tavaszy Sándor, elnök üdvözlő szavai után László Dezső a szénior munka történetét ismertette, majd Dr. Borbáth Samu rámutatott azokra a feladatokra, amelyeket a helyi gyülekezetekben próbált a csoport megvalósítani, végül Hann Margit elmondotta, hogy a nőtagoknak mit jelentett a széniorcsoport munkája. Különös jelentőséget adott az összejövetelnek az a tény, hogy azon Vásárhelyi János püspök is résztvett és kifejezte a szénior munka jelentőségébe és fontosságába vetett hitét és a Szénior Osztályt biztosította támogatásáról.

Február 7-én a főiskolás IKE csoport és a helyi széniorok között szeretetvendégséget rendeztek abból az alkalomból, hogy Sipos Géza s. lelkes a főiskolások bibliakörének vezetője és a SzO pénztárnoka Turdára helyeztetett át. A szeretetvendégség alkalmat adott a főiskolás és szénior munkaközösség közötti kapcsolatok megerősítésére is.

Minden szénioroknak kötelessége megrendelni Dr. Tavaszy Sándor és László Dezső: *Az Ifjúsági Keresztyén Egyesületek Szénior Osztálya* című füzetét. A könyv ára 10 lej. Megrendelhető a kiadóhivatalban.

Halálozás.

Veress Gábor

a Bethlen-kollégium tanítóképző intézetének ny. ének-zene tanára 68 éves korában február 9-én hosszas szenvedés után elhunyt. Az elköltözött nevelő negyven éven keresztül nevelte tanítóinkat az ének- és zenetudományokban. Egy egész tanítónemzedék került ki nevelőhatása alól. Templomi használatra készült Choral-könyve ebben a műfajban a legjobb és legismertebb. A Magyar Nemzeti Múzeum megbízásából hosszasan foglalkozott eredeti népdalok gyűjtésével és feldolgozásával. Tevékeny részt vett az Országos Dalosszövetség munkájában is. Temetésén országos tisztelet és részvét nyert kifejezést. Veres Gáborban egyházi és közéletünk egyik legpuritánabb régi alakja távozott el, valóban őrnt hagyva maga mögött.

Vásárhelyi Boldizsárné szül. Földessy Ida

febr. 14-én hosszas szenvedés után 75 éves korában csendesen elhunyt. Az elköltözött igazi példája volt a régi nagytiszteletű aszonyoknak. Hűséges, önfeláldozó szeretettel lehetővé tette, hogy ura az egyik legszebb és legeredményesebb lelkipásztori szolgálatot tölthesse be gyermekei helyett széleskörű családja tagjait fogadta, szerető szíve gondjaiba. Alakja örökre emlékezetes marad azoknak a gyülekezeteknek emlékezetében, amelyekben férje szolgált. Egyre súlyosbodó betegsége pár év óta akadályozta abban, hogy minden vasárnap megjelenhessen az Úr házában, de annyira buzgó templomlátogató volt, hogy ha valamennyire épült, azonnal sietett az Ige hallgatására. Férjének gyászában a legmelegebb szeretettel és tisztelettel osztozunk és számára az Úr gazdag vigasztalását kérjük. Temetésén férjének unokaöccse: Vásárhelyi János püspök hirdette az Igét.

Irodalom és Művészet

Biblia-melléklet.

Összeállította: Sipos Géza, átnézték Maksay Albert és Nagy András theologiai tanárok. Cluj, 1936. 80 o. Ára 40 lei. Kapható az Ifjú kiadóhivatalában Ref. Theologia.

Sipos Géza rég fentálló kettős szükségét akart munkájával kielégíteni. Egyfelől a leginkább használatos, revidált Biblia nagyságában Agendás könyvünk legfontosabb pontjait akarta összefoglalni, hogy azok a Bibliában elhelyezhető legyenek, tehát valójában egy kis agendás könyvet alkotott, másfelől ugyanebben az alakban összegyűjtötte a Bibliára vonatkozó legfontosabb ismereteket. A Biblia-melléklet cím tehát egyfelől a Bibliához mellékelhető kis Agendás könyvet, másfelől egy kis bibliai lexikont jelent. A kis füzet sűrű petit nyomással vékony papíron van kiállítva. Ez a kettős körülmény teszi az árat látszólag van kiállítva. Ez a kettős körülmény teszi az árat látszólag van kiállítva. Ez a kettős körülmény teszi az árat látszólag van kiállítva.

A munka nyolc részből és záradékból áll. Az Agenda c. I. rész az egyházkerületi Agenda legfontosabb kötött darabjait és a különböző istentiszteleti alkalmak sorrendjét közli. A II rész a bibliai személynevek magyarázatát és előfordulási helyét adja. A III. rész a földrajzi nevek és különösebb kifejezések között igazít el. A IV. rész a bibliai mértékeket, pénznemeket és időmértékeket tárja elénk. Értékes a részletes bibliai időmérték tábla, amely párhuzamba állítja a legfontosabb bibliai és világtörténelmi események dátumát. (V. rész). A VI–VII. rész egy kis bibliai irodalomtörténetet ad és az egyes könyvek tartalmi ismertetését közli. Ugyanez a két rész csoportosítja a két szövetség rokonjelenségeit is, tehát a Biblia belső egységét is keresi. Az utolsó részben kis textus gyűjteményt találunk, amely nemcsak az eddigi szokásos alkalmakra, hanem az egyházi élet új alkalmaira is alkalmas textusokat jelöl ki. A záradék egy kis apologia, amely bibliai textusok alapján közli a prot. és nem prot. hit közötti különbségeket, az unitáriusok felfogásától különböző tételeinket, a szektákkal szembeni felfogásunkat.

Egészében azt kell mondanunk, hogy a szerző rendkívül fontos, igazán „gyakorlati” célú könyvet állított össze, amelyet nemcsak lelkipásztorok, hanem világi munkások, vasárnapi iskolai vezetők és magános biblia-olvasók is sok haszonnal forgathatnak. A gyülekezeti munkában és az iskolai vallásnevelésben sok szükségét segít megoldani. Két kifogást emelhetünk a munka ellen. Vajjon helyes-e a munka címe? Más szóval, helyes-e a könyv kettős céljának egyesítése? Én talán csak a Bibliára vonatkozó alapvető ismereteket tartanám egy könyvbe foglalhatónak és valószínűleg nem nevezném Biblia-mellékletnek. A másik kifogás arra a hiányra vonatkozik, hogy nem közli a Bibliára vonatkozó református felfogás tételeit, pedig nem ártana hűvünkkel megismertetni, hogy mit tanít az egyházunk magáról a Bibliáról, annak használatáról, tekintélyéről. Egy ilyen cikknek a beállítására nagyobb súlyt adott volna a munkának és belsőbb egységbe vonta volna azt.

Ennek a két hiánynak a megállapítása nem von le a könyv igazi értékéből, mert azzal a szerző egy valószínűleg szükséges igényt határozottan megfogalmazott. Sipos Géza a maga által kitűzött célt könyvével megoldotta. A könyv beszerzését legmelegebben ajánljuk.

L. D.

Megmaradásunk útja

c. alatt adta ki a testvér ref. Egyházkerület iratterjesztése a múlt év aug. végén rendezett háromnapos konferencia előadásait. A konferenciát a híres Telegdy-család ősi falujában, a Református Jövő c. családi újság ren-

dezte. A jól megválasztott előadók mintegy 200 jelenlevő előtt tartották meg értékes előadásukat, melyekben református egyházunk és néplünk legfontosabb kérdéseiről volt szó.

Ez a kiadvány több szempontból nagyon figyelemre méltó. Legelőször is már a kiadás tényéért. Konferenciára járók gyakori kívánsága, hogy az elhangzott előadások nyomtatásban is megjelenjenek, mert így tartalmuk sokkal maradandóbb, mintha azt valaki csak egyszer hallja. Ez a kiadvány azonban nemcsak a résztvevőknek, hanem a testvér Egyházkerület széles érdeklődő rétegeinek van szánva, azoknak, akik az ottani Ref. Könyvtár barátainak jóvoltából havonként egy értékes oltó kis könyvhöz jutnak.

Különösképpen feltűnő az előadások szabatossága és egymással való rendkívül szoros egységük. Mindezekből az a szerves kapcsolat domborodik ki, melynek meg kell lennie az egyházi kérdések között, mert hiszen azok mind az Isten Igéjének tényéből és ügyéből nőttek ki. Az előadások felölelik egyházunk sajátos munkájának legfontosabb területeit. Így Debreczeni István a belmissziói munkáról, dr. Soós István a gazdasági önszervezkedésről, Peleskey Sándor a ref. sajtóról, László Dezső a sáfársági mozgalomról tartott előadást. Az egyház összes munkájának szerves egységéről és mai vonatkozásairól tartotta László Dezső középponti előadást, mely egyúttal az egész konferencia legjobb előadásának tekinthető. Nagyon érdekes és megkapóan színes Orth Imre előadása Svájcra, melynek református már annyiszor megmutatták iántunk érzett szeretetüket. M. Nagy Ottónak a liberálizmus veszélyeiről tartott előadása lapunk hasábjain is megjelent. Érdekes lett volna, ha a kimondott egyházi vonatkozásokon kívül kissé kiter a liberálizmus mai általános megítélésére, mely napjainkban annyi félreértést okoz.

Nincs terünk arra, hogy az egyes előadások gondolatmenetével részletesebben foglalkozzunk. Két útmutató azonban így is közzétehetünk a kiadványunk. Egyik az ilyen konferenciák anyagának kiadása. Másik a konferenciái programok egységének, a kérdések összefüggésének nagy jelentősége, megvalósításának szükségessége. Erre felhívjuk az illetékesek figyelmét. B. S.

Dr. Makkai Sándor volt püspökünknek, jelenben debreceni egyetemi tanár, írónak a magyar irodalom terén szerzett kiváló érdemeinek elismeréséül a magyar kormányzó a Corvin koszorút adományozta. A Corvin lánc és Corvin koszorú a legmagasabb magyar tudományos irodalmi és művészeti kitüntetés. A Corvin-lánc tulajdonosainak sorában már régebből ott van dr. Ravasz László püspök is.

A Budapesti Református Egyházmegye folyó évi évi február hó 1-én nyitotta meg 16 személy befogadására alkalmas vendégszobáit. Két 4 ágyas, egy 3 ágyas, két 2 ágyas és egy 1 ágyas szoba, társalgó, fürdőszoba és két mosdószoba áll a vendégek rendelkezésére. A vendégszobák a IX. Török Pál-utca 4. sz. II. emeleten vannak. A Kátvin-tér 8. számú ház kapuján is van bejárat. Egy napi szállás 2 P., reggelivel 2 P. 50 fillér. Télen a fűtési díj 30 fillér. Borralvaló nincs. Írásbeli jelentkezés kizárólag a következő címre küldendő: Egyházmegyei vendégszobák felügyelője, Budapest IX. Török Pál-u. 4. II. emelet.

A nyíregyházi református nőegylet „Láthatatlan bál” rendezésével fog a folyó évben is alkalmat adni az önzetlen jóságban való örvendezésre.

H I R E I N K

Az *Avennire d'Italia* című római lap a németországi katolikus egyház helyzetéről a többek között a következőket írja: „A katolikus egyházat, valamint azokat a munkás és ifjúsági katolikus szervezeteket, amelyek a múltban tagadhatatlanul nagy tevékenységet fejtettek ki a hitbuzgalom terén, a konkordátum védi. Működésük szabadságát a konkordátum még sem biztosítja. A katolikus sajtónak semmi joga, még csak alkalma sincs arra, hogy fenntarthassa magát. A Harmadik Birodalom tovább folytatja támadásait a katolicizmus szellemére és a katolikus templomok ellen. A klérus meg van fosztva attól a szabadságától, hogy a hitbuzgalom fejlesztése érdekében tevékenységet fejtsen ki. Általában a katolikus egyházat minden jogától megfosztották. A nemzeti szocializmus kereszties hadjáratot hirdet a kommunizmus ellen az egész világ előtt, de ugyanakkor szétzúzza a vallásos világot.“

Spanyolországban a testvérháború előtt a spanyol kath. klérus hatvan püspökből és érsekből, 33.500 papból és 20.640 szerzetesből állott. A római spanyol kolégium legújabb kimutatása szerint Spanyolországban a vörösek az áldozó papok negyvenzsalékát gyilkolták meg. Ezenkívül megölték tizenegy püspököt is. Malagában a papság 90 százalékát végezték ki.

A **Baumgarten Ferenc** irodalmi alapítvány 1937. évi díjainak a nyertesit Budapesten f. évi január hó 18-án megtartott ünnepi ülésen hirdették ki. Minket ez alkalommal közlőrl érint ez az esemény, mert a háromezerpengős (kb. 100.000 Lei) évdíjat kaptak közt **Reményik Sándor** a kiváló költőnk is köztük van.

E hiradásunkkal szorosan összefügg egy másik őszinte nagy örömünk közlése is. **Kós Károlynak**, a kalotaszegi református egyház-megye főgondnokának „*Budai Nagy Antal*“ c. színdarabja Budapesten osztatlan nagy sikert aratott. A budapesti sajtó a legnagyobb elismerés hangján ír a szerzőnek erről a megszerűen sikerűlt, igazi magyar levegőjű színdarabjáról. Értéstitésünk szerint már egy másik újabb, **Mátyás** korabeli színdarabján dolgozik az illusztris szerző, melynek bemutatója szintén Budapesten lesz.

A novisadi (Jugoszlávia) református egyházközség templomába a fűtést a hűvek áldozatkészségéből és Isten segítségével bevezették. Előbb gőzfűtésről átdofoztak. Azonban kénytelenek voltak, anyagi helyzetükkel számolva, olyan fűtést venni használatba, ami teljesen megfelelt és főleg nagyon olcsóba került. Csináltattak három alacsony, a padok magasságáig felérő kályhákat és azokban fűrészporrall fűtnek. Ezek között kettő a városi, egy pedig a telepi templomukat fűti, kellemes, mérsékelt meleget árasztva.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerületben folyó évi január hó 1-ével életbe lépett az egyházfegyelmi szabályrendelet. Ebből az alkalmából Sutyok István püspök kiadott körlevelében a következőket mondja:

„Régi latin közmondás: „Tempora mutantur et nos mutamur in illis“, azaz „változnak az idők s azokkal együtt mi is változunk.“ Fájdalom, nincs egy másik közmondás, amely megvizsgálhatna, hogy az idők is, az emberek is csak jobbra változhatnak. Ellenkezőleg. Legtöbbször rosszabbra fordul minden. És minden téren. A gazdasági nyomorúság mellett a lelkek egyre mélyebben süllyednek. A nemzetek állig fegyverben

egyre nagyobb gyűlölködéssel készülnek egymásra törni s szinte az utolsó idők minden borzalma készül rászakadni e korhadt világra, melyről az Úr Jézus proféciaja azt mondja, hogy „Nemzet nemzet ellen támad és ország ország ellen“ (Luk. 21. 10.) Európa nyugati határán a kulturállamok szemeláttára testvér. vagy legalább is rokon népfaj fiai öldöklök egymást, hónapok óta vad kegyetlenséggel s a szent semlegesség jelszava mellett és miatt tétlenül nézik a keresztényen államok a Krisztus hiveinek és szolgálóinak vérhullását és holttestüket a városok utcáin.

Ebben az ádáz korszakban, amelyre méltán lehet alkalmazni a nagy magyar költő szavait a Tacitus kegyetlen tollával megirt időkről, hogy „ismeretlen kor“, ebben a szomorú korszakban, a mai magyar református testvéreink vallásos hite is megérezte az idők romboló szelét. Megtántorodott a hithűségük, megfogyatkozott áldozatkészségük, közönyösek lettek Isten ügyei, református egyházunk sorsa, gondja, küzködése iránt. Megingott bennük az atyák törhetetlen ragaszkodása egyházukhoz s azok vezetőihez, lelkészükhöz, tanítóikhoz, kihalóban a tisztelet az öregek iránt, kiveszöben a gyermekáldás szent szeretete és a gyermekek sorsáért való felelősség átérzése s mindezek nyomán és következménye gyanánt kenyérért, állásért, hivatalért cserébe református hitük elhagyásának szomorú esetei egyre sürűbben fordulnak elő. És ha idáig nem is süllyed le minden egyes kísértésben a lelkiismeretük, a rossz példák előttük sötétlenek s ahogy tördeli lassanként az élet nyomorúsága a lelkük állhatatosságát, úgy kopnak, hullanak lefele egymás után anyaszentegyházunk zöldelő fájáról, mint egy-egy száradt galy. Mindegyikőjükkel egy egy kő málik le szent Sionunk sziklafaláról s az ilyen széthulló kövek elvesznek a sárban.

S azonképen temeti be lassankint református magyar iskoláink épületeit és a hozzájuk vezető utakat az önzés, a fukarság, a nemtörődömség sivár homokja. „Pár ezredév guláidat elássa“, mondja Lucifer a Fáraónak Madách „Ember tragédiája“ című halhatatlan művében. Igen, azok gulák voltak, nagy hatalmas építmények és monumentumok, de a mi iskoláink apró kis épületek s ezeket elásni pár esztendő is elég.

Bibliás hitében megtántorodott, vértanú atyáiról megfeledkezett református testvéreinket föl kell végre ráznunk ebből a kárhozatos lelkiállapotából és ha már pásztorai, felettes egyházi hatóságai intő szavára sem akarnak többé hallgatni, meg kell ragadnunk a kezeiket és a fegyelem eszközeivel meg kell állítanunk a lejtőn, mely a zűllés útjára viszi őket. Erre minket az apostoli intelem is kötelez, mely azt mondja, hogy „viseljetek gondot azért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szentlélek titeket vigyázókká tett az Isten anyaszentegyházának legellettésére, melyet tulajdon vérel szerzett.“ (Csel. 20—28.)

Ezt az intelmet követjük tehát Református Atyámfiai, a ti egyházi előjáróitok, hatóságaitok, pásztoraitok, mikor nemcsak megakarjuk állítani a veszedelmes lejtőn egyre lejjebb süllyedő hittestvéreinket, hanem ugyanakkor az ök kárhozatos példáikkal szemben a lelki fertőzéstől meg akarjuk óvni egyházunk többi, ma még hűségese lelkületű gyermekeit.

Az egyházi fegyelemnek ezeket az eszközeit megtalálod Református Hittestvérem abban a szabályrendeletben, melyet egyházkerületünk határozatából minden családhoz eljuttat püspöki hivatalom.

Új dolgok nincsenek benne.

Az öskeresztényen egyház történetéből tudjuk, hogy az apostolok és munkatársai szigorú fegyelmet tartottak a gyülekezetekben. Magának Kálvinnak az egyházközségében ez a fegyelem eszményi tökéletességben érvényesült s Genf városának világhíres, puritán életét ez az abszolút tökéletes fegyelmzés tette nagygyá és követésre méltóvá.

De még ezelőtt néhány évtizeddel református egyházközségeinkben is gyakorolták a fegyelmzést az egyház előjárói. Az idősebbek bizonyára emlékeznek még az „ekléziakövetés“ szertartására s egyuttal arra

is, hogy az ilyen esetek mindig mély hatást gyakoroltak a gyülekezet tagjaira. Látván látták, vagy talán inkább ösztönösen érezték, hogy az ő eklézsiájuk — ha mindjárt kicsinyben is — Isten országa a földön, amelynek királya, eleveneinek és halottjainak birája a Krisztus. Hogy Ő az Úr mennyen és földön és ahol az Ő nevében összejönnek, hívják azt akármilyen nagy városnak vagy kicsiny falunak, ott mindig történnek láthatatlan csodák a szívekben és lelkekben, „ott mindig megmozdul a hely” ahol egybegyűlnek. (Ap. Csel. 4, 31.) Az ilyen láthatatlan megmozdulások eredményezik azután azt a szent és benső közösséget, melyet a Cselekedetek könyve (4, 32.) avval az egyszerű pár szóval jellemez, hogy „a hívők sokaságának pedig szíve-lelke egy vala.”

Ez az egy szív, egy lélek, ez a szent és benső közösség teremtette meg példának okáért a jeruzsálemi gyülekezetben a világtörténetnek azt a gyönyörű és páratlan jelenségét, hogy a házak és földek birtokosai eladták ingatlanaikat és azok árát „letevék az apostolok lábainál, aztán elosztották az egyesek közt, amint kinek-kinek szüksége vala.” (Cel. 4, 35) Ez ellen a benső és kegyelem szerinti szent közösség ellen elkövetett árulási büntette meg Isten Anániás és felesége: Safira esetében — hirtelen halállal, ugyanakkor, amikor Jeruzsálemnek és környékének számtalan beteget az utcákon, legalább is az arra menő Péter apostol árnyékának érintésére mind meggyógyultak.

Ezt a szent és benső életközösséget bontották meg a református gyülekezetünkben is a mostoha idők. Azoknak a rossz szelleme. Az Anániások és Safirák, akik ma is „Istennek hazudnak”, amikor bezárják a szívüket egyházukosságuk szükségletei előtt, siketek maradnak gyülekezetük szegényei. Árvái kérő szavára is, hagyják nyomorogni annak betegeit, türik egyházi tisztviselőik vergődését a szegénység, a családfenntartás ezer égető gondjaiban, hagyják pusztulni iskoláikat, egyházi épületeiket, mindig avval takarózva-mentegeltözve, hogy „rosszak a gazdasági viszonyok, a konverzió súlyos károkat okozott” nekik s így tovább. Ezeknek a mai Anániásoknak és Safiráknak ezt a féligazságát, jobban mondva félhazugságát nem lehet löbbsé ténlenül nézni s a gyülekezet többi tagjaira veszedelmes példáikkal szemben az evangéliumi élet visszaállításának az érdekében le kell sújtani rájuk a fegyelem vesszejével. Mert a fegyelmezés célja mindig csak az, hogy a református magyar egyházközösségek élete evangéliumi — más szóval — evangélium szerinti legyen s ebből fejlődjék ki az a becsületes magyar református jellem, melyet, ha az idők folyamán itt-ott tultásba menő makacs és nyakas megnyilvánulásai miatt „vastagnyaku kálvinistaság”-nak is neveztek, ennek a gunyoros elnevezésnek a mélyén annak a tiszteltreméltó jellemvonásnak is kifejezésre jutott az elismerése, hogy a református magyar ember a maga hitéhez, meggyőződéséhez, egymáshoz s atyái hagyományaihoz törhetetlenül ragaszkodni tud és szokott is mindenkor.

Ennek a tiszteletes magyar kálvinista jellemnek és egyházi életnek a helyreállítását kívánja egyházkerületünk vezetősége. Ezt a szép, ékes, komoly erkölcsi életet akarja megteremteni minden egyes gyülekezetben. Ezért állítja vissza az egyházfegyelmezés intézményét is.

Ennek a végrehajtását azonban a gyülekezetek vezetőinek: lelkesnek és presbitériumnak a kezébe teszi le. Már ez is biztosíték arra, hogy azok ítélkezzenek az egyháztagok egyházfegyelmi ügyeiben, akik az arra rászolgált hittestvéreket s annak helyzetét teljesen ismerik s legfőképpen pedig arra, hogy ez az egész egyházfegyelmezés ne a büntetésnek legyen a fegyvere és eszköze, hanem a megbocsátáni is tudó és a vétkeseket megjavítani akaró atyafiságos emberszeretetnek.

Adja a kegyelem Istene, hogy az egyházkerület vezetőinek ez az elgondolása megvalósuljon és megteremje áldott gyümölcsöt anyaszentegyházunk életében!

A bécsi osztrák reformátusok most építik közadakozásból második templomukat, amely Zwingli Ulrikának, az egykori bécsi egyetemi hallgatónak a nevét fogja

hordozni a homlokán. Az első, régi templomuk Bécs belvárosában I. Dorotheer Gasse 16. sz. a van, ahol havonként kétszer magyarnyelvű istentiszteletet is tartanak

Gróf Bethlen István lapja, a Budapesten megjelenő *Magyar Szemle*, érdekes cikket közöl legújabb számában *Bangha Béla* Jézus-társasági atya tollából. A cikk a keresztény és keresztlyén egyházak összefogásának kérdésével foglalkozik és felveti a kérdést: *vajjon nem érkezett-e el a megfelelő időpont a katolikus és protestáns felekezetek újbóli egyesülésére?*

„Amióta az istentagadó mozgalom — írja *Bangha Béla* — a szabadgondolkodó szalonokból és a munkásszervezetekből az utcára is kilépett és újabban, mint bolsevizmus világalmai és diktátori igényekkel lép fel, a hívő keresztények részén újból fel-felhangzik az egészen soha el nem halkult sóhajtás: bárha sikerülne a keresztény felekezeteket mégegyszer közös nevezőre hozni, nemcsak az európai kereszténységnek, hanem magának a pozitív istenhitnek a megmentése céljából.”

Bangha Béla azután a különböző ellenvetésekkel foglalkozik és megállapítja, hogy — bár a katolikus — protestáns egyházak egyesülésének egyelőre rengeteg akadálya van — a reunió ott szunnyad nagyon sokak lelke mélyén.

„A protestáns arra gondol: érdemes-e azért marakodnunk, mert négyszáz év előtt Luther Márton vagy Calvin János összeveszett a pápával? Az anglikán arra gondol: érdemes-e nekem VIII. Henrikért és Erzsébetért még ma is tűzbe mennem? De a katolikus is arra gondol: nem volt-e kár az ellentéteket mindjárt kezdetben bizonyos túlzott mérvességgel elmélyíteni engedni? Nem volt-e kár olyan egyházi állapotok felburjánzását megtűrni, amelyek az egyházszakadás létktanilag szinte elkerülhetlenné tették?”

Bangha Béla végül megjósolja, hogy a valósi közületek hatalmas válságokon fognak keresztül menni és a hagyomány ereje mind kevesebb értékű összetartó erőnek fog bizonyulni. *Ma feltétlenül új védelmi frontot kell alkotni a hitetlenség egyre erősödő áradata ellen.* „Akik a béke boldog korában — fejezi be cikkét — nem értették meg egymást, a vallásellenes terror vérfürdőjében végül mégis szeretettel szorítják meg egymás kezét.”

Ludendorff német tábornoknak, — *aki mint tudjuk, az új pogány szekta vezetője, — a 75.000 példányban megjelenő lapját az „Am Heiligen Quelle Deutscher Kraft”-ot a német hatóság betiltotta, mert élesen bírálta Németországnak a spanyol testvérháborúban vitt szerepét. E hírlátában többek között azt is állítja, hogy a világot „okkult nemzetközi erők irányítják.” Ezek szerinte: szabadkőművesek, jezsuiták, zsidók, a pápa és a római katolikus egyház.*

Palesztinában az arab zavargások egyre nagyobb méreteket öltenek, olyannyira, hogy Anglia egyre több katonát kénytelen Jeruzsálem környékére szállítani. A zavargások az arab mohamedán világ általános nemzeti mozgalmával van összefüggésben. Arabok nemcsak Palesztinában, hanem Szíriában és ettől délre, a volta képeni Arábiában laknak nagyobb tömegben. Szíriában

az araboknak a megszálló franciáktól meglehetősen engedelményeket sikerült az utóbbi időben elérniök, Délarábiában pedig úgyszólván teljes függetlenségben élnek sok-szor szinte megközelíthetetlen városaikban; az itteni angol fennhatóság csupán névlegesnek tekinthető. Veszélyeztetni azonban az arabok szabad és korlátozásokat nehezen tűrő helyzetét Palesztinában a zsidóság tömeges bevándorlása. Ezidőszent Palesztinában ugyanannyi zsidó él, mint Magyarországon, több mint 400 ezer. Ez a szám az utóbbi évek jelentékeny zsidó bevándorlása következtében szaporodott fel ennyire és egyre növekvőben van. Az arab felkelés sikerrel nem kecsegtet. Először a zsidóság aránylag nagy száma miatt. Másodsor, mert történelmileg a zsidóságnak több joga van Palesztinához, mint az araboknak. Harmadsor, mert a zsidóság a félig-meddig sivataggá változott Palesztinából virágzó és gazdaságilag értékes országot tud varázsolni a nyugati műveltség és technika segítségével. Anglia mindenesetre szeretné, ha békésen elintéződne Palesztina további sorsa, ami azért ütközik nehézségekbe, mert az arab lakosság a zsidók uralomrajutásától és a maga élete megsemmisülésétől tart. Anglia átmenetileg minden valószínűség szerint rendet teremt Palesztinában, de a fellángoló gyűlöletet ez nem fogja eloszlatni. A magunk részéről nem hiszünk a zsidó uralomban sem, mert a keresztre ezt írták: „Názáreti Jézus, a zsidók királya.“ Ez azt jelenti, hogy Jeruzsálem királya csak Jézus lehet. A zsidóság viszont mindaddig megtartja népi jellegét, míg királyát, Jézust meg nem találja.

Madagaszkár szigetén 3300 protestáns gyülekezet most ünnepelte első bibliafordításuk százéves jubileumát. A biblia a legelterjedtebb könyv közöttük. Bibliájuknak egészen sajátos története van. Az alatt a 25 év alatt, amikor a jelen évszázad kezdetén szinte hihetetlen módon üldözték a keresztényeket, senki sem segített rajtuk és teljesen a Bibliára voltak utalva. Az üldözök elől gondosan el kellett rejteniök, csak titokban olvashatták, de az eredmény az volt, hogy az üldözés alatt a keresztények száma ezerről tízezerre nőtt.

Faj és nemzet. Ez a címe J. R. Stewart amerikai természettudós most megjelent nagy tanulmányának. A befejező sorai így hangzanak: „Örület volna letagadni, hogy az emberi nem különböző fajták jegyeit mutatja. De nagyobb örület volna bármely fajta jegyeit azonosítani egy nemzeti, vagy népi közösség jellegzetességeivel. Ilyen alapon a németek nemzetük harmadrészét elküldhetnék Oroszországba a „mongoloid“ kereked koponyaalkat miatt és az európai oroszok kinevezethetnék tisztelőbbé: li némét lakosságuk egyharmadát, mint hosszúfejű „északi fajt“. A történelmi származást figyelembe véve, a bolgárokat kényszeríteni lehetne, hogy mai szláv nyelvük helyett valamilyen turknyelvet használjanak és az arc jellegéből nyert következtetések alapján törvénybe kellene iktatni, hogy Leon Blum senkihez sem áll olyan közel, mint a száműzött spanyol királyhoz. A kultúremberiség legtöbb egyénét három részre kellene főszeletelni, hogy egy-egy megközelítően tiszta faj képviselőjének vallhassa magát. Ez volna az, amire a faji eszme politikai hívei vágnak? Félek, hogy igen.“

Törvénytervezet készül, amely szerint Romániában csak teológiát végzett vallásánárnök taníthatják a vallást a leányiskolákban.

A Kisfaludi Társaság tükos szavazással Nyíró József kiváló erdélyi író választotta a Kisfaludi Társaság tagjává. Ugyanakkor úgy döntött, hogy a Magyar Tudomány Akadémia által felajánlott ezerpengős jutalommal Herzog Ferenc „Pro libertate“ című Rózközi regényét tünteti ki. (Ez a könyv kapható az „Ifjú“ kiadóhivatalában. Ref. Theologia.)

Az iskolagyülekezet gondolatát veti fel és ajánlja dr. Kapy Béla ev. püspök egyik legutóbbi körlevelében. Elgondolása szerint az iskolai gyülekezet élje a gyülekezet teljes életét. Legyen külső szervezete, igehirdetője, választhat egyházit, gondnokot, presbiteriumot,

lehetnek diakonusai. Részt vesz a nagy gyülekezet életében, különösen szolgálatai és szeretet-tevékenysége útján.

A vasárnapi iskolás gyermekek száma az egész világon harmincnégy millió. Az Egyesült Államokban 20 millió, Európában nyolc, míg a fennmaradó 6 millió megoszlik Ázsia, Afrika, Ausztrália és Délamerika között.

A dunántúli református egyházkerület Tatában tartott közgyűlésén a Theol. tanárikar javaslatára, az utrechti egyetem háromszázados jubileuma alkalmából dr. M. van Rhijn utrechti egyetemi tanárt a pápai theol. akadémia tiszteletbeli tanáruul választotta.

Moszkvai híradás szerint ottan megkezdődtek a nagy kémiai gyakorlatok, amelyeknek az a célja, hogy az ifjúságot a vegyi háborúra előkészítse. A gyakorlatokon több, mint kétszáz ezer fiatalkorú vett részt. A gyakorlatok vezetője, Kirilow ezredes kijelentette, hogy elsősorban a leányifjúság kiképzésére gondolt a vegyi-háboruban.

Dr. Ravasz László ref. püspök érdekes megbeszélésre hívott egybe lelkipásztorokat, egyestületi és más egyházi vezetőket, hogy egymás szempontjait ismertetve, világítsák meg azt a kérdést, amely az egyházi közéletben újból és újból előkerül: mi a református társadalom álláspontja az ifjúság legelterjedtebb szórakozási formájával, a táncsal szemben? A felszólalások megegyeztek abban, hogy a társas együttlé, a vidámság és a szórakozás Isten ajándéka, a szórakozás egyéb formái között a tánc is lehet eszköz a közösség lelkének ápolására, a társadalmi együttérés növelésére. Kifejtették azonban a felszólalók azt is, hogy a táncsal sokszor olyan kísérő jelenségek járnak együtt, amelyek eltorzítják a szórakozásnak ezt a módját, visszaélések, veszedelmek és kísértések származnak belőle a városban éppúgy, mint a falun. Teljesen egyértelmű volt a vélemény abból a szempontból, hogy sem maga a református egyház, sem intézményei a táncot semmiféle eszközzel fel nem használhatják. Az úgynevezett „egyházi bálók“, amelyek akár jótékony cél ürügye mögé rejthetők, akár másfajta szavakat akasztanak is ki reklámul, a legteljesebb mértékben elítélendők.

A francia kormány folyó évi február hó 1-én nem tudta folyósítani a francia tanítók fizetését.

Magyarország kormányzója a vallás- és közoktatásiügyi miniszter előterjesztésére a II. osztályu magyar érdemrenddel tüntette ki a négy franciaországi protestáns theologiai fakultás: a párisi, montaubani, montpellieri és a strassburgi dékánjait, Monnier, Doumergue, Arnal és Strohl professzorokat. A négy főiskolán eddig 252 magyar lelkész kapott ösztöndíjat tanulmányai folytatására.

A francia kormány a közel múltban elrendelte, hogy az elzászi iskolákban a hittanórák helyett francia nyelvű órákat tartsanak. A rendelkezés a vallásos érzületű lakosság között óriási felzúdulást keltett. Mint emlékeztet Herriot már 1926-ban megkísérelte Elzászban a vallásoktatás eltörlését és kormánya emiatt bukott meg. Elzász 39 képviselője és szenátora most testületileg tiltakozott a Blum-kormány intézkedése ellen, úgy, hogy a tervet elejtették.

Mexikóban is fellázadt a vallásos érzületű nép. A már bezárt templomokat, amelyeket a kormány tüzoltóaktanyáknak, moziknak stb. rendezett be — megszállotta. A kormánycsapatok kénytelenek voltak meghátrálni.

Budapesten folyó évi április hóban demonstratív ünnepet ül a magyar cigánymuzsika, Magyarországon való telepedésük 500-ik évfordulója alkalmából.

A magyar gyermek lélektani intézetet most adták át a forgalomnak Budapesten. Ennek az intézetnek lesz a feladata az idegbeteg gyermekek életbementése.

Szerkesztésért felel: DR. TAVASZY SÁNDOR.

Nyomatott a „Grafica“ könyvnyomdában, Cluj.